

DANISH JOURNAL OF NURSING

Sygeplejersken

BØRNE- NES ADVOKATER

Sundhedsplejersker som **Susanne Rank Lücke** forebygger mistrivsel blandt børn og unge. Derfor er det selvmodsigende, når politikerne taler om at finde løsninger på den stigende mistrivsel, samtidig med at de sparer sundhedsplejerske-ydelser væk, siger forsker i børnesundhed.

**STUDERENDE
SAVNER
VEJLEDNING**

**AFDELINGER
POLSTRER SIG
OG ANSÆTTER
OVER NORMERING**

ANNONCE FOR NOVO NORDISK

Investering i tidlige og forebyggende indsatser

 Vi ved, at de forebyggende og sundhedsfremmende indsatser i sundhedsplejen gør en forskel. Det er veldokumenteret. Vi ved, at en tidlig indsats både er mindre indgribende og billigere for samfundet som helhed.

Tidlige, forebyggende og sundhedsfremmende indsatser skal være en af grundpillerne i den kommende regerings sundhedspolitik. Regeringen skal sikre en langt bedre udnyttelse af det store potentiale i en mere forebyggende og sundhedsfremmende sundhedspolitik bredt set i sundhedsvæsenet, og ikke mindst i sundhedsplejen ift. småbørnsområdet, udsatte familier og unge, der mistrives. Netop mistrivsel blandt unge er steget markant gennem de seneste år. Her har sundhedsplejerskerne en afgørende rolle.

I dette nummer af Sygeplejersken er der fokus på sundhedsplejerskerne og deres uvurderlige betydning for det enkelte barn, den enkelte unge og deres familie. Inde i bladet kan du læse om sundhedsplejerske og formand for det faglige selskab for sundhedsplejersker, Susanne Rank Lücke,

og hvordan hun ser sig selv som ”børnenes advokat”. Du kan også læse om Vibeke Hejgaard Nielsen, forløbskoordinator i Familieambulatoriet på Hvidovre Hospital, og hendes indsats for at forebygge omsorgssvigt. Dette er to eksempler ud af mange i det ganske land.

Regeringen skal se værdien i at sætte forebyggelse og sundhedsfremme højt på den sundhedspolitiske dagsorden.

I en tid med knappe ressourcer er det godt for såvel det hele menneske som for økonomien, at vi som samfund tager de mange kompetencer og den store viden hos sundhedsplejersker og sygeplejersker alvorligt.

Jeg ønsker alle en god jul og et godt nytår.

Grete Christensen

Grete Christensen,
formand

I NOVEMBER-DECEMBER HAR DANSK SYGEPLEJERÅD VÆRET I MEDIERNE MED BL.A. DISSE EMNER

Information

"Sygeplejersker arbejder på nogle skæve tidspunkter, hvilket påvirker muligheden for at opretholde familie- og arbejdsbalancen.

Det gør, at nogle i en periode vælger at arbejde mindre for at få det til at gå op. Vi mangler at anerkende, at danske kvinder generelt arbejder så meget, som de gør.

Det bliver i stedet til en shaming af de kvinder, som vælger at arbejde på deltid."

GRETE CHRISTENSEN,
formand for Dansk Sygeplejeråd

Berlingske

"Der er store frustrationer hos patienterne. De kan komme til at sidde rigtig lang tid i venteværelset, og uanset om det er børn eller voksne, er det selvfølgelig ubehageligt at blive sendt hjem, når man har noget, der kræver behandling."

CHRISTINA WINDAU HAY LUND,
kredsformand i DSR Kreds Nordjylland

Jyllands-Posten

"Jeg mener ikke, at uddannelsen er blevet for teoretisk, men vi skal være bedre til at sikre overgangene mellem teori og praksis både under uddannelsen, og når sygeplejerskerne er færdige, hvor der også er gode erfaringer f.eks. på Horsens Sygehus med at oprette egentlige introduktionsstillinger, der fører nyuddannede sikkert ind i et speciale."

DORTHE BOE DANBJØRG,
næstformand i Dansk Sygeplejeråd

Ansvh. chefredaktør
MORTEN JAKOBSEN
mja@dsr.dk
Telefon: 4695 4110

Redaktionschef
KRISTINE JUL ANDERSEN
kja@dsr.dk
Telefon: 4695 4278

Redaktionssekretær
LOTTE HAVEMANN
lha@dsr.dk
Telefon: 4695 4179

Redaktionssekretær
HENRIK BOESEN
hbo@dsr.dk
Telefon: 4695 4189

Fagredaktør
MAJ SIERCKE
msi@dsr.dk
Telefon: 4695 4116

Art Director
**SASJA CHRISTINA ROVENA
HERMANSEN**
sh@dsr.dk
Telefon: 4695 4117

Journalist
CHRISTINA SOMMER
cso@dsr.dk
Telefon: 4695 4264

Journalist
ANNE WITTHØFFT
awi@dsr.dk
Telefon: 4695 4108

Journalist
MAI RATHJE SKOVGAARD
mas@dsr.dk
Telefon: 4695 4283

Journalist
HELLE LINDBERG EMARATI
hli@dsr.dk
Telefon: 4695 4279

Art Director
MATHIAS N JUSTESEN
mnj@dsr.dk
Telefon: 4695 4280

Grafiker
**CATHERINE TEMITAYO
JØRGENSEN**
caj@dsr.dk
Telefon: 4695 4282

INDHOLD

TEMA

Sundhedsplejen skaber trivsel

Sygeplejersken har været med to sundhedsplejersker helt inde i maskinrummet og set, hvordan de formår at opfange selv de mindste tegn mistrivsel og vende det til trivsel. I skolen, i hjemmet og på barselsgangen. Undersøgelser viser, at deres arbejder gør en forskel. Alligevel bliver der skåret i ydelserne til dem.

LÆS SIDE **20**

Næste nummer af Sygeplejersken udsendes: 16. - 20. januar 2022
Hvis Sygeplejersken udebliver: Log ind på dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Kontakt → Har du ikke modtaget Sygeplejersken? Udfyld og send blanketten, og bladet bliver eftersendt. **Distribueret oplag:** Perioden 2021-22 76.299 ekpl. Medlem af Danske Medier **Årsabonnement:** (pr. januar 2021) 975,00 kr. + moms **Løssalg:** 79,00 kr. + moms. Kontakt Media-Partners på abonnement@media-partners.dk **Ændring af medlemsoplysninger:** Kontakt Medlemsregisteret, Telefon: 3315 1555, medlemsregisteret@dsr.dk **Tryk:** Stibo **Annoncer:** Media-Partners, Det Gl. Mejeri, Alhøjvej 2, Stilling, 8660 Skanderborg, Telefon: 2967 1436 **Stillingsannoncer:** stillinger@media-partners.dk **Tekstsideannoncer:** annoncer@media-partners.dk **Manuskriptvejledning, udgivelsesplan m.m.:** www.dsr.dk → Menu → Sygeplejersken → Om Sygeplejersken **Ophavsret:** Enhver anvendelse af hele eller dele af artikler, fotos og illustrationer fra Sygeplejersken, såvel papirudgaven som den elektroniske udgave, er kun tilladt med skriftligt samtykke fra redaktionen eller forfatteren/fotografen/illustratoren jf. lov om ophavsret. **Ansvar:** Dansk Sygeplejeråd har intet ansvar for produkter og ydelser, som omtales i Sygeplejerskens annoncer eller indstik. Redaktionen påtager sig intet ansvar for materialer, der indsendes uopfordret. Holdninger, der tilkendes i artikler og andre indlæg, udtrykker ikke nødvendigvis Dansk Sygeplejeråds synspunkter. **Forsidefoto:** Michael Drost-Hansen **Udgiver:** Dansk Sygeplejeråd, Sankt Annæ Plads 30, 1250 København K, telefon: 3315 1555, redaktionen@dsr.dk, www.sygeplejersken.dk ISSN 0106-8350

Fagforening med
fag og overenskomst

TRYK
5041 0004

- 22** **SUNDHEDSPLEJERSKER ER BØRNEENS ADVOKATER**
- 25** **EN MORS HISTORIE: FRA SKOLEVÆGRING TIL TRIVSEL**
- 26** **MANGEL PÅ SUNDHEDSPLEJERSKER ØGER MISTRIVSEL**
- 28** **"JEG SKAL BRINGE FORÆLDRENS NERVESYSTEM I VATER"**
- 31** **STRESS PÅVIRKER FOSTRET**

SYGEPLEJE PÅ MERCY SHIPS

ANNI HELENE KANSTRUP tog to måneder til Senegal med Mercy Ships og arbejdede gratis for bl.a. at være med til at operere børn med bagudrettede fødder og kræftsyge, der aldrig ville have haft en chance for at overleve. Det har også givet hende nye perspektiver ift. sygeplejen herhjemme.

SIDE 54

APP FORBEDRER TRIVSEL

Det tager kun et minuts tid for medarbejderne på Plejecenter Støberiet at registrere en hændelse eller nærved-ulykke via en app. Og så har det styrket trivslen, fortæller sygeplejerske og arbejdsmiljørepræsentant **TANYA HORNÆS SVENSSON**.

SIDE 52

JULEKRYDSORD

Løs årets julekryds, og vær med i konkurrencen om to ophold på Hotel Koldingfjord for to personer i to dage inklusiv aftenmiddag og morgenbuffet.

SIDE 51

Skiftedag

HER VÆGTES FAMILIEN HØJT

"Det er meget givende at arbejde med børn og unge, og det giver en ekstra dimension til sygeplejen, at familien inddrages i behandlingen."

SIDE 66

MANGELFULD VEJLEDNING GØR STUDERENDE USIKRE

TRINE LØVENSKJOLD er ikke den eneste, som har manglet vejledning under sin praktik. 39 pct. af de studerende er ifølge en undersøgelse enige eller overvejende enige i at have følt sig alene med ansvaret for at blive en dygtig sygeplejerske.

SIDE 44

[TESTEN]

FORSKNINGS- FORMIDLING

Fik du læst historien om de griske forlag, der tjener kassen på formidling af bl.a. skattefinansieret forskning? Test dig selv og se, om du fik det hele med.

SIDE 43

HØRT!

TYNDTSMURT FAGLIGHED

Direktionen i Region Hovedstadens Psykiatri har i årevis truffet forringende beslutninger, siger sygeplejerske **THOMAS MARKVART SØRENSEN**. "Det er svært at acceptere de vilkår, patienterne bydes," siger han.

SIDE

17

ANNONCE FOR NOVO NORDISK

Akutsygeplejerske: Mediernes kritiske fokus er ikke negativt

Den seneste tid har flere medier beskrevet problemer på landets akutmodtagelser. Men omtalen er ikke skidt for sygeplejerskerne, mener en af dem. Hun påpeger, at problemerne på akutmodtagelserne er et symptom på et strukturelt problem i sundhedsvæsenet.

Tekst **ANDREAS RASMUSSEN**
Foto **BAX LINDHARDT**

Historier om lange ventetider, alvorlige brister i behandlingen og generelt urimelige forhold for patienterne på akutmodtagelser landet over har igen været et tema i dagspressen. Bl.a. akutmodtagelsen på Holbæk Sygehus er blevet kritisk gransket i Berlingske, hvortil vicedirektør Dan Brun Petersen siger:

“Jeg vil være ærlig og sige, at der er svære forløb alle steder, og det er jo ikke behageligt, når det er ens afdeling, der bliver trukket frem i medierne.”

Men spørger man Ditte Marie Hammer, sygeplejerske på akutmodtagelsen på Bispebjerg Hospital i København, er den negative omtale af akutmodtagelserne ikke dårlig.

Et billede på hele sundhedsvæsenet

“Den kritiske dækning påvirker mig ikke negativt. Jeg har mange patientforløb, hvor jeg synes, vi kan være stolte, men det fjerner ikke det strukturelle problem. Jeg er stolt af mit arbejde. Der går ikke noget af mig, fordi der kommer kritisk fokus på området, det ødelægger ikke min arbejdsglæde.”

Ditte Marie Hammer har været sygeplejerske i 30 år og har været på akutområdet i hovedparten. De seneste fire år som fastansat på skadesafsnittet på Bispebjerg. I slutningen af november havde hun et debatindlæg i Berlingske om situationen på akutområdet.

”Når det skulper over andre steder, havner det hos os, fordi vi altid har åbent.”

Ditte Marie Hammer, akutsygeplejerske

“Mediedækningen fokuserer meget entydigt på problemerne i akutmodtagelsen. Men det, vi ser i akutmodtagelserne, er jo udtryk for, hvad der sker i det samlede sundhedsvæsen. Det er forbundne kar, så

når det skulper over andre steder, havner det hos os, fordi vi altid har åbent.”

Mismodig af hovsa-læsninger

Hun og kollegaerne når sjældent at tale om de kritiske artikler om landets akutmodtagelser.

“Vi har travlt med at få den daglige drift og vagtdækningen til at lykkes. Travlheden udløser mange dilemmaer, som f.eks. hvilke opgaver man skal prioritere fra.”

For hende er det værste, at politikerne ikke forstår problemets omfang.

“Dét, der ødelægger min arbejdsglæde, er, at vi bliver ved med at bokse med strukturelle problemer, mens politikerne kommer med simple løsninger på komplekse problemstillinger. Jeg bliver mismodig af hovsaløsninger, som når nogen tror, at vi kan løse problemet ved at give mere i løn til en specifik faggruppe som akut- eller anæstesisygeplejersker.”

Ditte Marie Hammer er kredsbestyrelsesmedlem i DSR Kreds Hovedstaden.

App måler de ansattes trivsel

Tekst **MARIA KLIT**
Foto **REGION SJÆLLAND**

REGION
SJÆLLAND

SLAGELSE SYGEHUS

Ingemannsvej 52
Ambulance

200 medarbejdere på Slagelse Sygehus har hver 14. dag muligheden for at svare på fem spørgsmål med afsæt i WHO-5 trivselsindeks. Hvis svarene peger på dalende trivsel, kontaktes den enkelte med tilbud om psykologisk rådgivning fra eksterne erhvervspsykologer.

3.000 medarbejdere på Næstved, Slagelse og Ringsted sygehuse kan nu teste deres eget mentale helbred via en app. Kirurgisk afdeling på Slagelse Sygehus har afprøvet appen siden 2017. På trods af lav medarbejderdeltagelse er den en succes, siger chefsygeplejerske.

I 2017 var kirurgisk afdeling på Slagelse Sygehus ramt af dårligt arbejdsmiljø, medarbejderflugt og flere langtidssygemeldinger efter en periode med gentagne flytninger og omstruktureringer.

Siden da har afdelingen testet en app, der gør medarbejderne i stand til at tjekke deres mentale helbred. App-testen, der er udviklet af virksomheden HOWDY, bygger på WHO-5's trivselsindeks, der er videnskabeligt dokumenteret som værktøj til at afdække mistrivsel via fem spørgsmål om bl.a. søvn og humør.

Dalende trivsel udløser psykolog

"Vi opdagede for sent, når en medarbejder ikke havde det godt. Vi stod på en brændende platform, så vi måtte gøre noget. Én af tingene blev at implementere appen," siger Sabina Lund, chefsygeplejerske på kirurgisk afdeling, Slagelse Sygehus.

Medarbejderne henter appen på deres telefon, og selve testen tager ca. 30 sekunder og udføres hver 14. dag. Hvis testen viser, at en medarbejders trivsel daler, bliver vedkommende ringet op af

en erhvervspsykolog, der guider dem til den nødvendige hjælp.

Medarbejdernes individuelle svar er anonyme, men ledelsen modtager hver måned en rapport, der viser, hvordan trivslen blandt medarbejderne ser ud generelt.

75 pct. vil ikke være med

Appen er tilgængelig for ca. 200 medarbejdere, men kun ca. 25 pct. anvender den. Årsagerne er bl.a., at nogle ikke stoler på, at deres svar er anonyme, eller at de ikke ønsker at installere et arbejdsredskab på deres private telefon, fortæller Sabina Lund.

Det er frivilligt, men håbet er at få så mange medarbejdere til at bruge appen, at der f.eks. kan tilføjes spørgsmål på baggrund af resultaterne i arbejdspladsvurderingen.

"Som det er nu, er datagrundlaget for svagt til, at der kan laves egentlige interventioner på baggrund af svarene. Hvis flere kom med, kunne vi udbygge spørgerammen og monitorere, om de

tiltag, vi gør, rent faktisk virker," siger Sabina Lund.

App kan ikke stå alene

Til trods for den foreløbigt lave tilslutning rulles appen nu ud til alle 3.000 medarbejdere på Næstved, Slagelse og Ringsted sygehuse.

"Det er positivt, for omkring 70 medarbejdere på afdelingen har siden 2017 takket ja til psykologhjælp på baggrund af testen," fortæller Sabina Lund. Hun understreger dog, at appen ikke kan stå alene.

"Appen fortæller noget om, hvordan du har det som menneske, og ikke så meget om arbejdsmiljø," siger hun.

Sideløbende med appen har afdelingen haft en erhvervspsykolog tilknyttet, arbejdet med psykologisk tryghed og feedbackkultur og generelt haft øget fokus på sammenhold og trivsel. Sabina Lund kan ikke sige, hvad der præcist har forbedret forholdene:

"Vi har ikke længere de problemer, vi havde, før vi indførte appen. Men vi er ikke i tvivl om, at appen hjælper os til at tjekke ind med os selv."

215

Så mange kg løftede Amalie Larsson i dødløft, da hun i midten af november deltog i verdensmesterskaberne i styrkeløft. Det var nok til at vinde guld i disciplinen.

Amalie Larsson er sygeplejerske og arbejder til daglig på medicinsk sengeafsnit K3 på Bispebjerg Hospital. Og der er altså noget med de stærke sygeplejersker: Ved VM var tre ud af Danmarks syv kvindelige løftere sygeplejersker. Udover Amalie Larsson var det Annemia Pretzmann, der fik en samlet 7. plads i sin vægtklasse, og Lisette Inge-mann Hansen, der blev nummer 6 i sin vægtklasse.

Sygeplejersker arbejder mindre efter første barn

Sygeplejersker er den offentlige faggruppe, som går mest ned i arbejdstid, når de har fået deres første barn.

Det viser en ny rapport fra Kraka og Deloitte, som har fulgt godt 45.000 offentligt ansatte sygeplejersker, lærere, SOSU'er og pædagoger i perioden 1999 til 2015 i fem år, før de fik deres første barn, og 10 år efter. Helt præcist falder sygeplejerskernes arbejdstid seks procentpoint mere end de andre faggruppers, hvilket svarer til 500 færre arbejdstimer om året. Ifølge Anders Dons, CEO for Deloitte i Norden, skyldes det bl.a. løn:

”Det handler bl.a. om, hvor indtægterne kommer fra, og der skal man ikke være naiv. Det er med til at fastholde nogle kønsmønstre omkring, hvem der går derhjemme,” udtaler han til Information.

(mrs)

(mrs)

Kilde: bbcnews.com

Podcast

Frivillige for de døende

Vågekoner og -mænd er betegnelsen for de frivillige, som gør en stor indsats for at skabe ro og tryghed i de sidste timer af en døendes liv.

I afsnit 82 af Københavns Professionshøjskoles podcastserie 'Velfærdsprofeten' taler værterne Lotte Andersen og Maja Haack med sygeplejerske og ph.d. Karen Marie Sangild Stølen og plejecentersygeplejerske Ida Hornshøj Kristiansen om, hvordan de frivillige udgør en vigtig men overset ressource i den palliative indsats.

Alle afsnit af podcasten kan findes på Spotify, Apple Podcast, Pocket Cast og Podimo.

Overlæge **Louise Preisler** (th.) og sygeplejerske **Frederikke Nielsen** følges på stuegang så ofte, det kan lade sig gøre.

Lægementorerer giver nye sygeplejersker en god start

Rigshospitalet har igangsat en mentorordning mellem læger og nyansatte sygeplejersker, som skaber tryghed og styrker det tværfaglige samarbejde. Ordningen er et led i en større indsats for at forbedre introduktionen og fastholde nyansatte sygeplejersker.

Tekst **MARIA KLIT**
Foto **RIGSHOSPITALET**

For nyansatte sygeplejersker kan det være svært at turde stille spørgsmål, og frygten for at begå fejl kan føles overvældende. Især de langt mere erfarne læger kan føles utilgængelige og svære at gå til.

Derfor har Afdeling for Organkirurgi og Transplantation på Rigshospitalet udviklet en mentorordning, hvor afdelingens speciallæger kobles på de nye sygeplejersker.

Formålet er at skabe fortrolighed, tillid og forståelse i samarbejdet mellem sygeplejersker og læger samt at gøre de nye sygeplejersker trygge nok til at turde stille faglige spørgsmål. Ordningen skaber tryghed for de nye sygeplejersker og styrker det tværfaglige samarbejde mellem sygeplejersker og læger.

Afstanden mindskes

Frederikke Nielsen er nyuddannet sygeplejerske. Hun har været ansat i Afdeling for Organkirurgi og Transplantation i

knap fem måneder og har siden begyndelsen været i et mentorforløb med overlæge Louise Preisler.

De to følges på stuegang så ofte, det kan lade sig gøre, og taler løbende sammen om de ting, der kan være svære i det tværfaglige samarbejde.

”Jeg føler mig meget mere tryk i at stille spørgsmål. Der er pludselig ikke så langt fra sygeplejerske til læge, som der var førhen. Og det gælder ikke kun min mentor. Man kan tydeligt mærke, at alle lægerne på afdelingen er meget åbne og rigtig gerne vil forklare og hjælpe os, der er nye,” siger Frederikke Nielsen.

Indsats for fastholdelse

Den tværfaglige mentorordning har kørt siden april i år og er en del af en større indsats for at forbedre introduktionen og give nye sygeplejersker en så god start, at de får lyst til at blive på afdelingen.

Der er ikke nogen slutdato på mentorforløbet. Den afhænger i stedet af, hvornår de nye sygeplejersker føler sig klar til at slippe det.

Blandt de øvrige tiltag er oplæringsperioden forlænget, og i løbet af det første år er der indlagt flere samtaler mellem nye sygeplejersker, afdelingssygeplejersken og en assisterende afdelingssygeplejerske, der har særligt ansvar for udvikling.

Netop det udbyggede introforløb var en af årsagerne til, at Frederikke Nielsen valgte jobbet i første omgang, og hun mærker tydeligt den positive effekt:

”Jeg er blevet taget så godt imod. Jeg er ikke bange for at stille dumme spørgsmål, jeg får feedback, og jeg føler, at jeg bliver sat ordentligt ind i alting. Som ny har det stor betydning, at man ikke står alene efter den første måned.”

Rengøring af lægeklinikker

Vi overholder Statens Serum Instituts anbefalede retningslinjer for rengøring i lægeklinikker.

Med høj faglighed er vores medarbejdere rustet til opgaven.

Ring eller skriv – vi er landsdækkende

Delta Rengøring
Teglvej 1
4990 Sakskøbing
Tlf. 4054 6546
delta@delta-rengoering.dk
www.delta-rengoering.dk

Flere børn udsat for tvang i psykiatrien

Tvangsfodring, bæltefiksering, medicinering og fastholdelse. Det er nogle af de former for tvang, som 21,1 pct. af børn og unge indlagt i psykiatrien i 2021-2022 er blevet udsat for. Det viser en ny rapport fra Sundhedsstyrelsen. I perioden 2011-2013 var andelen 15,3 pct. Tallet er steget på trods af, at regionerne i en årrække har arbejdet på at nedbringe brugen af tvang i psykiatrien. For indlagte voksne er tallet stort set uændret.

Kilde: Sundhedsstyrelsen

(mrs)

VERDEN

90 pct. har opnået nogen immunitet mod covid-19

Ni ud af ti verdensborgere har opnået nogen immunitet i forhold til covid-19, og det er sket enten gennem smitte og overstået sygdom eller gennem vaccination.

Meldingen kommer fra verdenssundhedsorganisationen WHO's generaldirektør på et pressemøde den 2. december.

På mødet opfordrede han dog til fortsat at være på forkant med situationen, da der stadigvæk er forhold, der fremmer forekomsten af nye varianter, som kan have betydning for dødeligheden.

(hbo)

Film

Mirakuløs faste

Da en ung pige i en irsk flække i 1862 tilsyneladende har sultet sig i månedsvis uden at tage skade, bliver den engelske sygeplejerske Lib Wright tilkaldt for at undersøge den mirakuløse faste og våge over pigen.

Mens Lib kæmper med egen sorg og forsøger at opbygge en relation til pigen, begynder det så småt at pible frem med hemmeligheder i det ortodokst-religiøse lokalsamfund.

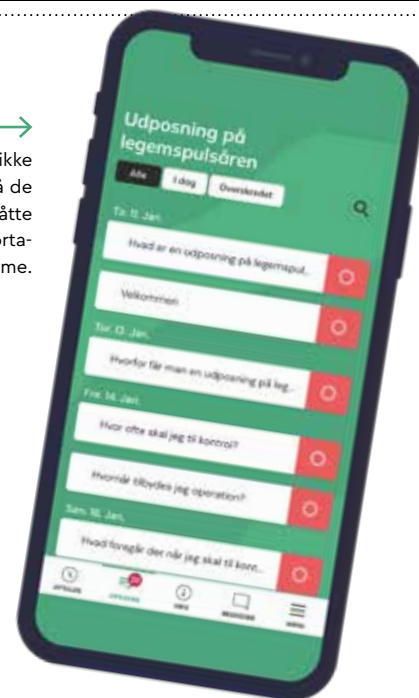
Filmen er baseret på Emma Donoghues bog af samme navn og er instrueret af den Oscar-vindende instruktør Sebastián Lelio.

'The Wonder' kan ses på Netflix.

App hjælper patienter med udposning på aorta

I appen kan patienterne klikke sig rundt og finde svar på de forskellige spørgsmål, de måtte have om at leve med en aortaaneurisme.

Sygeplejersker og forskere har i fællesskab udarbejdet en digital forløbsguide, der hjælper patienter, som lever med en aortaaneurisme.

Tekst **MARIA KLIT**
Foto **KARKIRURGISK AFDELING, AARHUS UNIVERSITETSHOSPITAL**

En udposning på legemspulsåren i maven kan potentielt være livstruende, hvis den brister. Den viden hæmmer nogle patienter så meget, at det går ud over deres hverdag og livskvalitet.

Derfor har sygeplejersker på Karkirurgisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital i samarbejde med Karkirurgisk Forskning i Viborg undersøgt, hvilke oplevelser og udfordringer disse patienter har.

Forskerne har interesseret sig for, hvad hospitalet kan gøre for at gøre det lettere for patienterne at leve med bevidstheden om deres aortaaneurisme.

Bange for havearbejde

”Gennem interviews fandt vi ud af, at det for nogle patienter fylder så meget, at de hverken tør rejse eller arbejde i haven af frygt for, at aneurismen skal bryde. Der var brug for at finde en måde, hvor patienterne kunne tilgå noget mere hjælp og viden,” forklarer Rikke Boeriis Leth Mikkelsen, der er udviklingsansvarlig sygeplejerske på Karkirurgisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital.

Resultatet er blevet en digital forløbsguide, der er sat op i en app. Her har afdelingen bl.a. produceret små videosekvenser, hvor afdelingens læger og sygeplejersker svarer på de mest almindelige spørgsmål om aortaaneurismer.

Giver tryghed og livskvalitet

Patienterne kan også kommunikere direkte med personalet gennem en chatfunktion, hvis de bliver usikre eller er i tvivl om noget. Her sidder en sygeplejerske klar til at svare på henvendelserne alle hverdage i dagtimerne.

Evalueringer fra et spørgeskema i appen viser, at patienterne oplever, at det har stor betydning for livskvaliteten og skaber øget tryghed i deres patientforløb.

Selve appen er udviklet som en skabelon af virksomheden EMEN-TO, der stiller den til rådighed for afdelingen. Appens indhold er udviklet af forskerholdet specifikt til afdelingen og dens patienter.

Fag& Forskning

Mere nyt fra Fag&Forskning
Du kan finde flere nyheder på dsr.dk/fagogforskning. Tjek os løbende på mobilen, eller få en daglig nyhedsopdatering direkte i din mailboks.

Relation vigtig for borgere med svær KOL

Borgere, som lever med svær KOL, har komplekse problemer med omfattende konsekvenser for hverdagsliv og livssituation. Et indgående kendskab til borgeren er afgørende for, at sundhedsprofessionelle kan tilbyde den rette palliation. Kendskabet bygger på relationen mellem borger, pårørende og professionelle og mellem profesio-

nelle på tværs af fag og sektorer. Men relationen bliver udfordret af organiseringen af den palliative indsats.

Læs Peer Review-artiklen 'Udfordringen er at skabe tryghed i hjemmet' i Fag&Forskning nr. 4/2022.

AUH med blandt førende europæiske hospitaler

Styregruppen for The European University Hospital Alliance har besluttet at optage Aarhus Universitetshospital og Universitätsspital Zürich, Schweiz, som nye medlemmer af alliancen EUHA.

Alliancen blev dannet i 2017 af ni universitetshospitaler fra forskellige europæiske lande, som kunne se en fordel i at styrke deres ekspertise og innovation ved at dele viden og erfaring med andre stærke universitetshospitaler.

”Samarbejdet vil kunne hjælpe os med at skabe de forandringer og løsninger, der skal til for at få os gennem den aktuelle krise i sundhedsvæsenet,” siger sygeplejefaglig direktør Susanne Lauth, AUH, i en pressemeddelelse.

(hbo)

Forudse de svære situationer i ældreplejen

To interaktive spil kan forberede bl.a. sygeplejersker i at træffe gode valg og håndtere svære situationer, der opstår f.eks. på et plejecenter. Spillene består af cases, der skal hjælpe den ansatte eller praktikanten i ældreplejen med at forebygge og håndtere voldsomme episoder.

I spillene mødes man af borgere og kolleger i en hverdag med uforudsete og svære situationer. Hvordan, oplevelsen håndteres, er op til den enkelte spiller. Spilleren træffer egne valg med betydning for, hvordan situationerne efterfølgende udvikler sig – præcis som i virkeligheden.

Hver case afsluttes med refleksioner over egne valg og læring af casen.

De interaktive spil er udviklet af 'Vold som Udtryksform – Voldsforebyggelse på arbejdspladser'.

(hbo)

Fag & Forskning

Mere nyt fra Fag & Forskning
Du kan finde flere nyheder på dsr.dk/fagogforskning. Tjek os løbende på mobilen, eller få en daglig nyhedsopdatering direkte i din mailboks.

Bedre informeret via digitale medier

Patienter, som skal gennemgå et accelereret forløb for udredning og kirurgisk behandling af prostatakræft, opnår større viden ved at anvende en digital platform. Det viser en undersøgelse foretaget i afdelingen for urinvejssygdomme på Herlev Hospital. Patienterne oplevede større medinddra-

gelse i eget forløb og var bedre forberedt på forestående undersøgelser og operation.

Læs Fagligt Ajour-artiklen 'Digital platform forbedrer medinddragelse og viden' i Fag og Forskning nr. 4/2022.

BEDST BLANDT OECD-LANDE

Sundhedsplejersker mindsker spædbørnsdødelighed

I 1991 fandt man ud af, at man kunne minimere risikoen for vuggedød, hvis man lod spædbørn sove på ryggen i stedet for på maven. Spædbørnsdødeligheden faldt, men ikke lige hurtigt i alle lande på trods af ens retningslinjer. Det skriver Videnskab.dk.

Nu har forskere fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) fundet ud af, hvorfor den faldt betydeligt hurtigere i Danmark, Norge og Sverige end i andre OECD-lande.

Hjemmebesøg med stor effekt

Et nyt studie viser, at sundhedsplejerskeordningen, hvor en sundhedsplejerske kommer hjem til forældrene op til ni gange i løbet af barnets første leveår, har en afgørende betydning. Desuden viser effekten sig på tværs af socioøkonomiske skel.

”Vi kan se, at når man lader informationen komme via sundhedsplejersker, så har det meget stor effekt - men også en bred effekt, hvor særligt de forældre, der blandt andet har korte uddannelser og lav indkomst, får gavn,” siger Jane Greve, professor hos VIVE og en af forfatterne bag studiet, til Videnskab.dk.

I 1990 døde 20 ud af 10.000 børn af vuggedød i Danmark. I dag er tallet nede på 1,6 ud af 10.000 børn. Informationskampagnen gennem sundhedsplejerskeordningen har stået for en fjerdedel af nedsættelsen af børnedødelighed over de seneste 40 år.

Læs om sundhedsplejerskernes indsats for bedre trivsel blandt børn og unge i temaet s. 20

(mrs)

100 bamser på skadestuen

Behandlersygeplejerske Janne Vium, Samsø Sundheds- og Akuthus, har fået 100 bamser til børnene.

Tekst og foto JENS ØSTER-MORTENSEN

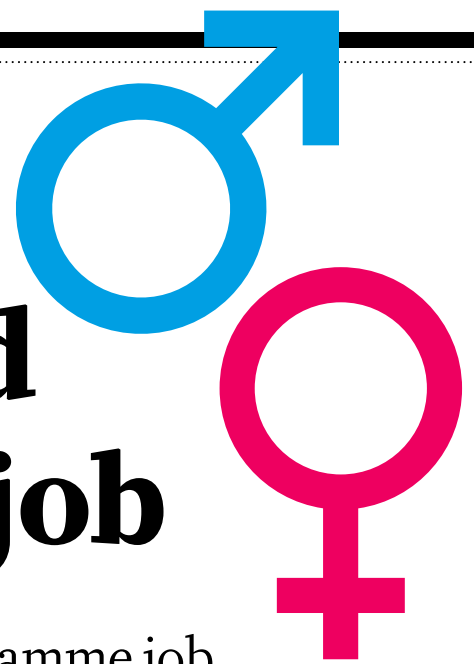
Samsø Festival donerer indimellem et kompagni af bamser til Samsø Sundheds- og Akuthus. Bamserne gives herfra videre til de børn, som kommer forbi med en skade og som trænger til lidt opmuntring.

”Vi var løbet tør for bamser. Sidst vi modtog bamser, var for tre år siden,” fortæller en glad Janne Vium, be-

handlersygeplejerske på Samsø Sundheds- og Akuthus.

Hun fik for nylig besøg af ”bamsefar” Thomas Jakobsen, der både er formand for Samsø Festival og behandler hos Samsø Redningskorps, der kom med 100 nye bamser.

De bløde ”teddy’er” er fra bamsernes hjemland, England, og er købt hjem specielt til lejligheden.

Kvinder får mindre i løn end mænd i samme job

Kvinder tjener 7 pct. mindre end mænd i samme job på samme arbejdsplads, viser stor international undersøgelse.

Tekst **HENRIK BOESEN**

Ligelønsloven i Danmark er klar: Kvinder og mænd, som udfører samme type job på samme type arbejdsplads, skal have det samme i løn. Men et stort internationalt studie dokumenterer, at det langt fra er tilfældet, heller ikke i Danmark.

”Danske kvinder tjener i gennemsnit 7 pct. mindre end mænd, selv om de arbejder på samme arbejdsplads, har samme profession og samme job. Studiet viser også, at disse lønforskelle i de enkelte virksomheder i høj grad bidrager til, at vi har den store forskel på 18 pct. mellem kvinder og mænds løn generelt i det danske samfund,” siger Lasse Folke Henriksen. Han er lektor på Copenhagen

Business School, CBS, og medforfatter til undersøgelsen.

”Den nye viden må inspirere til en ny drejning af den politiske debat om ligeløn i Danmark og vække stof til eftertanke hos beslutningstagere i virksomhederne. Hele 40 pct. af det samlede løngab i Danmark kan henføres til, at kvinder får lavere løn ude på arbejdspladserne end mænd i samme profession og job,” konkluderer Lasse Folke Henriksen.

Ingen data for sygeplejersker

Dansk Sygeplejeråd har ikke data for, om mandlige sygeplejersker tjener mere end kvindelige sygeplejersker, når man

har renset for f.eks. alder, uddannelse og deltid ligesom i forskningen fra CBS.

Helt overordnet er mandlige sygeplejerskers faste løn marginalt højere end kvindernes i regioner og kommuner. Men en højere andel af mandlige sygeplejersker er også ledere og har specialuddannelser. Forskellen bliver større, når man tæller genetillæg med, fordi mændene tager flere aften-, natte- og weekendvagter.

Studiet er gengivet i tidsskriftet Nature Human Behavior og kan findes her: www.nature.com > skriv ”Within-job gender pay inequality in 15 countries” i søgefeltet.

Stadig muligt at søge midler til forskning i sygepleje

Det er fortsat muligt at indsende ansøgninger til Den Sygeplejefaglige Forskningsfond. Fristen udløber den 6. januar.

Temaet, som forskningsprojekterne skal handle om, er ’Sygepleje til borgere i eget hjem’. Projekterne kan omhandle sygepleje både inden for det somatiske, psykiatriske og sociale område. Det kan være projekter, som udvikler ny viden og metoder, ny praksis, opgaver og kompetencer eller undersøger samarbejds- og organiseringsformer inden for sygepleje.

Læs mere på dsr.dk > Menu > Fag og Forskning > Forskning > Fonde til forskning og udvikling

ANNONCE FOR RECORDATI

HØRT! FAGLIGHEDEN ER SMURT TYNDT UD

I årevis har direktionen i Region Hovedstadens Psykiatri truffet forringende beslutninger. Det er på tide, at de lytter, eller at nye kræfter kommer til, mener sygeplejerske **Thomas Markvart Sørensen**.

Tekst **DIANA MAMMEN**
Foto **CLAUS BECH**

Skyderiet i Field's og drabet på en praktiserende læge på Amager er blot to eksempler på, hvilke fatale følger det kan have, når psykiatrien fejler. Fordi direktionen ikke er deres beslutninger og konsekvenserne heraf bevidst, siger Thomas Markvart Sørensen i et debatindlæg i Politiken.

"Direktionen har smurt fagligheden så tyndt ud, at det er svært at acceptere de vilkår, patienterne bydes," siger han.

Ydermere træffes der beslutninger, der slet ikke gavner. Bl.a. at det er den privatpraktiserende læge, der skal stå for eventuel tvangsindlæggelse.

"Det er en højt specialiseret opgave, som nu er rykket fra de behandlingsansvarlige i psykiatrien til generalister, der ikke nødvendigvis kender hverken lovgivning, patienten eller mulige sygdomsforløb lige så godt som os," forklarer han.

Åbenhed er nødvendig

Thomas Markvart Sørensen er med-underskriver af debatindlægget, som i alt 21 sygeplejersker i psykiatrien er afsender af. Hans begrundelse for at stå frem er klar:

"Direktionen handler ikke etisk og fagligt forsvarligt, da de ikke formår at italesætte vores mange udfordringer offentligt. Netop åbenhed

Der bliver ikke lyttet til kritik

er nødvendig, hvis vi skal sikre en større forståelse for specialet og vores muligheder – eller mangel på samme – for at behandle og forebygge psykiatriske lidelser," pointerer han.

Det er for Thomas Markvart Sørensen vigtigt at påtale, at direktionen ikke er retvisende i deres udtalelser.

"For de formår ikke at bidrage med nuancer og detaljer omkring de problemer, som vores speciale har. De mener, at deres beslutninger letter og forbedrer. Men jeg oplever, at de mange effektiviseringer i praksis har forringet de grundlæggende tilbud til borgerne," forklarer Thomas Markvart Sørensen, som arbejder på Psykiatrisk Center Ballerup.

Ærgerligt at skulle gå til pressen

Det er et fåtal, som offentligt retter kritik mod toppen af den danske psykiatri i Region Hovedstaden. Det er fordi, de er bange for at blive sanktioneret, mener Thomas Markvart Sørensen. Han stiller sig alligevel frem og sætter i debatindlægget spørgsmål ved, om de mennesker, der leder psykiatrien, er de rigtige til at fortsætte. Vil de overbevise ham om det, så er det på tide, at de lytter.

"Jeg oplever desværre alt for ofte, at kritik ikke bliver lyttet til. Det er ærgerligt, at man skal gå til pressen for at få ørenlyd. Men det er konsekvensen af, at direktionen har forvaltet deres ledelsesansvar, som de har," siger Thomas Markvart Sørensen, som dog er optimistisk om den fremtidige dialog:

"Direktionen har netop inviteret os til et møde for at få bedre kendskab til vores kritik og baggrunden for den. Det ser jeg frem til." ●

Mødet med direktionen havde ikke fundet sted, inden dette nummer af Sygeplejersken blev sendt i trykken.

Direktionen i Region Hovedstadens Psykiatri er ikke deres ansvar bevidst, mener

Thomas Markvart Sørensen. Ifølge ham kom det tydeligt til udtryk i det forgange folketingsvalg, hvor det var alle andre end behandlingspsykiatrien selv, der deltog i den offentlige debat.

”Giv faget respekt – med det rigtige sprog”

Af **PERNILLE MOLIN**, sygeplejerske, cand.cur. Adjunkt, Sygeplejerskeuddannelsen Silkeborg

Fald i antallet af sygeplejestuderende er bekymrende, men også forståeligt set i lyset af de sidste års debatter. Jeg er enig i, at vi skal vise – og give – faget den respekt, det fortjener, men uden at glemme, hvorfor vi startede kampen! Det handler om arbejdsforhold og lighed, men først og fremmest om patientsikkerhed og retten til omsorg – ikke kun behandling.

Hvis vi skal bevise sygeplejens værdifuldhed, må vi tale modtagerens sprog. Her vægter begreber som patientsikkerhed, kvalitetsforringelse, mortalitet og effektivitetsforbedringer alt andet lige højere end omsorg, holistisk pleje og nærvær.

Personligt bliver jeg mest rørt af at læse de narrative fortællinger om omsorgstræthed, stress og fortællinger om patienter/borgere, som føler sig overset, men mine øjne (og hjerte) læser med et sygeplejersperspektiv, hvori jeg forstår følelserne, konteksten og meget af det, som er gået forinden. Jeg kan næsten mærke det i min egen krop. Det udgangspunkt jeg læser med, er dog ikke det samme, som hr. Jensen, fru Ahmet eller politikerne læser med. De læser ud fra det, de kan relatere sig til.

Nogle sygeplejersker kæmper måske for deres eget arbejdsmiljø eller en bedre

løn, mens andre kæmper for et generelt bedre sundhedsvæsen for patienterne.

Uanset hvad der var motivationen for at deltage, er det i sidste ende det samme, vi gerne vil opnå. Jeg er stolt af at være en del af en profession, hvor hver enkelt person kæmper for andre – gennem deling af oplevelser på sociale medier, læserbreve, debatter osv. Men jeg mener, at vi – og DSR – bør overveje, hvordan vores budskaber kan udbredes ved at tilpasse retorikken til målet. Budskabet og målet vil i den sidste ende være det samme, men indpakningen – og dermed midlet – ændres lidt.

**ANNONCE FOR
RECORDATI**

Vi unge sygeplejersker er altså ikke dovne

Af **MAJA BRORSBØL** og **SOFIE RASMUSSEN**, sygeplejersker, stud.cur.

Vi unge sygeplejersker er ikke dovne, men vi ønsker retfærdighed, menneskelige arbejdsvilkår og at blive lyttet til.

I takt med at vi er begyndt at sige fra og gøre op med urimelige arbejdsvilkår, har vi oplevet, at nogle sygeplejersker fra den ældre generation omtaler unge, nyuddannede sygeplejersker som dovne, forkælede, hykleriske og med manglende arbejdsmoral. Vi ønsker ikke medynk, eller at nogen skal have ondt af os, men blot forståelse for hvorfor der sker et oprør. De nuværende generationer af sygeplejersker har gennem strejker og debatter kæmpet for bedre arbejdsvilkår og lønforhold samt anerken-

delse af faget. På trods heraf er der alligevel ikke sket de store ændringer, men derimod har der i den forbindelse været stor, negativ omtale af faget. Dette har påvirket den nye generation af sygeplejerskers indtryk af faget og har medført, at de nu siger fra, og at "nok er nok".

En undersøgelse fra VIA University College viser, at pga. løn- og arbejdsvilkår er over 25 pct. af de nyuddannede sygeplejersker ikke sikre på, om de er sygeplejersker om fem år. Desuden ses det, at der ikke er nye, der "tør" at vælge faget til, idet der er 32 pct. færre ansøgere til sygeplejerskeuddannelsen i

år sammenlignet med i 2019 ifølge tal fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Spørgsmålet er, om den ældre generation selv har været med til at skabe en negativ diskurs om faget.

Vi har selv oplevet, at en sygeplejerske fra den ældre generation udtalte "er der slet ikke nogen, der gider at være sygeplejerske længere, eller hvad?" under en dialog om, at flere unge sygeplejersker videreuddanner sig: Og ja, det er måske den vej, det går. Men det er ikke fordi, vi unge ikke gider at være sygeplejersker. Vi har bare ikke lyst til at arbejde under urimelige arbejdsvilkår.

Forpligtende fællesskab

Af **ANNA STENTEBJERG**, sygeplejerske, stud. Msc Public Health, SDU

Fortæl mig om sygeplejen, I ydede derinde. Prøv at lægge dit skilt på bordet. Sig til, hvis du skal kaste mere op.

At du er blevet behandlet sådan hos os, mangler jeg ord for, når du sidder her foran mig.

Jeg ville selv være blevet chokeret, måske bange.

I får sammen skabt rum for sygeplejen, hensyn til integritet, patientens ret til selvbestemmelse på en fin måde. Din kollega har sammen med dig udvist omhu, empati.

Er der noget positivt? Ja, der tænkte vi nok mest på patienten, som jeg havde drøftet tidligere med min leder og min kollega. Og det er rart at vide.

De var taknemmelige, sagde mig altid et tak for vores hjælpsomhed, grundighed. Og der kom et ældre ægtepar. De skulle ikke være hos os, men jeg kunne vise dem vej. Er der nogen, som kan være omkring dig i weekenden? Ja.

Det er et valg, at beklage over for dig, over for dem, som måtte have siddet i det lokale - din kollega. Og af hensyn til os. Også selvom der har siddet en leder i lokalet.

Vi har et forpligtende fællesskab, som vi alle er en del af.

Jeg er uddannet fra Københavns Professionshøjskole Metropol i København. En stor lilla bygning på Tagensvej, en lille svingdør og du kommer ind i en

verden. Ofte var det svært at få en plads, hvis alle mødte op. Nogle af os videre ud i verden, konfronteret med globale sundhedskriser, manglende sygdomskontrol.

En lille patient tog min opmærksomhed, en lille ulykkelig en, akkurat en gråd med tårer. Løftede blot let hans lille krop og ryg, og han stoppede straks, og hans mund samlede sig. Jeg lærte ham at kende i rækken af patienter.

Vores offentlige hospitaler er medvirkende til et videnssamfund. Lad os spille hinanden gode og sikre sundhed i alle led. Hvor det er dér, alle ønsker deres arbejdsliv. Lad os bevare det, vi kun kan i et fællesskab.

De ser det, før det går galt

Statistikkerne viser, at flere børn og unge har det svært. De er pressede. Bekymrede. Har angst og er deprimerede. Samtidig spares der på en af de løsninger, som forskning viser, virker. Nemlig sundhedsplejerskerne. *Sygeplejersken* har været med to sundhedsplejersker på arbejde. På en skole i Tønder og på barselsgangen i Hvidovre. Det handler om at forebygge tidligt. Gerne allerede i fosterstadiet.

Tekst **ANNE WITTHØFFT** · Foto **MICHAEL DROST-HANSEN**

” Sundhedsplejersker er børnenes advokater ”

15-årige William er en af dem, alle taler om. Børn og unge, der mistrives. Som sundhedsplejerske i Tønder Kommune har Susanne Rank Lücke 14 års erfaring med at opspore, forebygge og afhjælpe mistrivsel blandt børn og unge.

Tekst ANNE WITTHØFFT · Foto MICHAEL DROST-HANSEN

En spinkel lyshåret dreng iført mørkeblå hættetrøje, mørkeblå jeans og mørkegrå strømpebukker har taget plads på en stol over for sundhedsplejerske Susanne Rank Lücke.

William er 15 år og går i 9. klasse. Han har selv bedt sin lærer om at få en samtale med sundhedsplejersken. Nu retter han afventende blikket mod hende. Han har brug for hjælp. For de seneste to-tre måneder har han ikke haft det godt.

”Nå, William, jeg har jo bare fået at vide, at du havde et spørgsmål til mig. Og så er jeg jo sådan ret nysgerrig på, hvad pokker kan du finde på at spørge om?,” siger Susanne Rank Lücke og ler afvæbnende.

”Det er fordi, jeg er begyndt at få nogle vredesudbrud, og jeg vil høre om du kan hjælpe mig med at finde en god måde, at kontrollere dem på?” siger William.

Bekymrende udvikling

William er en af de stadig flere børn og unge, der mistrives i kortere eller længere

perioder af deres liv. Undersøgelser viser, at færre angiver at have høj livstilfredshed. Mange er stressede. Nogle kan ikke sove. Andre taber håret. Flere føler sig ensomme. Nogle holder op med at gå i skole. Og antallet af børn og unge, der udredes og får diagnoser som angst, depression, spiseforstyrrelser eller udviklingsforstyrrelser som autisme og ADHD stiger.

Hjælp til 20 pct. af en klasse

Susanne Rank Lücke er sundhedsplejerske i Tønder Kommune, hvor hun ud over graviditets- og småbørnsbesøg også er sundhedsplejerske på to kommuneskoler og en friskole.

”I en skoleklasse skal der følges op på cirka 20 pct. af eleverne. Det kan være noget fysisk, noget socialt eller mistrivsel i skolen. Nogle gange hænger det fysiske og det mentale også sammen. Hvis du ikke sover om natten, kan du ikke være en god kammerat om dagen, og så bliver alting træls,” siger Susanne Rank Lücke, som udover at være sundhedsplejerske i Tønder

Kommune er formand for Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker.

Helt almindelige unge

Den stigende mistrivsel blandt børn og unge bekymrer både forældre, forskere, politikere og de fagpersoner, der møder børnene og de unge. Derfor var emnet også højt på dagsordenen under den seneste valgkamp.

Her blev diskuteret alt fra konsekvenserne af de skolereformer, der skulle inkludere alle børn i en og samme skole, til præstations- og test-kulturen, der begyndte med PISA-målingerne, til sociale medier og meget andet.

Ifølge et forskningsprojekt fra Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet er det særligt opsigtsvækkende, at det ikke længere kun er særligt udsatte grupper af børn og unge, der er i mistrivsel. Flere og flere børn fra helt almindelige og velfungerende familier rammes også.

Forklaringerne på, hvad der presser børn og unge, er mange og komplekse.

SUNDHEDSPLEJENS HISTORIE:

Fra forebyggelse af børnedødelighed til mental trivsel

Sundhedsplejerskeinstitutionen blev sat i verden i 1937. Deres første store opgave var at mindske den dengang udbredte børnedødelighed, hvor 8 pct. af alle danske børn døde inden for deres første leveår. Dengang og i dag var sundhedsplejerskernes rolle at sikre børn og unge en sund opvækst og skabe gode forudsætninger for et sundt voksenliv.

KAN-fasen

1938

1963

Sundhedspleje var et tilbud, kommunerne kunne vælge at sætte i værk. Incitamentet var, at staten betalte halvdelen af omkostningerne. Sundhedsplejersken skulle kun tage sig af barnet i det første leveår, og opmærksomheden var primært rettet mod barnets fysiske tilstand og udvikling.

"Det handler om at være fokuseret og have tiden til at kunne skabe en tillidsfuld relation til både børn og forældre. Det er relationen, der betyder noget, og gør, at man får henvendelser – også når der så er noget, der ikke går godt," fortæller sundhedsplejerske **Susanne Rank Lücke** fra Tønder.

Det viste sundhedsplejerskeprojektet "Kom glad i skole – hver dag", som blev beskrevet i Sygeplejersken nummer 11. Det kan være alt fra bekymringer på hjemmefronten, til ikke at have nogen at lege med i skolen, til fysiske mavesmerter på grund af mælkeallergi.

Mens politikere diskuterer, hvad der skal sættes i værk for at ændre udviklingen, ryger stadig flere børn og unge ud over kanten. Tal fra Sundhedsdatastyrelsen viser, at antallet af børn og unge med kontakt til psykiatrien er steget med 50 pct. de seneste 10 år.

"Jeg tænker, at noget af det vigtigste er, at vi fanger signalerne, før det er kommet så langt ud, at vi tænker, hvordan kan vi overhovedet hjælpe jer," siger Susanne Rank Lücke.

Må være tålmodig

På skolen i Tønder er Susanne Rank Lücke på udkig efter årsagen til Williams mistrivsel.

"Kommer vredesudbruddene sådan her?," siger hun og knipser.

"Eller kan du mærke i kroppen, at de er på vej?"

Susanne Rank Lücke forklarer William, hvordan det er helt normalt i teenageårene, når hormonproduktionen øges, at ens følelser bliver både mere intense og mere svingende. Men hun fornemmer også, at hun endnu ikke er helt i mål og fortsætter tålmodigt.

Hun ved, at der kan være mange årsager til mistrivsel, og at man derfor skal være nysgerrig og åben over for både børn og forældre.

"Man skal give skolebørnene 100 pct. fokus, når man har samtaler. Det fortjener de, for hvis de åbner op for en lille flig, og du ikke fanger det og er nysgerrig, så tænker de, at hende kan vi heller ikke bruge til noget, og så lukker de i næste gang," siger Susanne Rank Lücke.

BØR-fasen

1963

Der blev lovgivet om, at kommunerne burde ansætte sundhedsplejersker. Sundhedsplejersken skulle i højere grad deltage i forebyggelsen af psykiske og sociale sundhedsproblemer, og der blev eksperimenteret med udvidede ordninger med sundhedspleje for børn på 0-3 år.

1973

1973

Loven pålægger kommunerne at etablere sundhedsplejeordninger, der retter sig mod børn og unge fra fødslen og til undervisningspligtens ophør. Ligesom sundhedsplejerskerne skal prioritere børn med særlige behov af forskellig karakter. Samtidig skal det tværfaglige samarbejde udbygges og styrkes.

SKAL-fasen

I DAG

Hvad skal jeg efter skolen?

Susanne Rank Lücke skifter spor i samtalen med William.

”Vi kan tillægge pubertet mange ting. Men er der sket nogle andre ting i din hverdag de sidste tre måneder,” spørger hun.

”Ja,” siger William, der indtil nu har talt i korte sætninger og mest sagt ja og nej. Nu strømmer ordene ud af ham.

”Der er sket en hel masse ting med skolen og min fremtid og sådan nogle ting. Jeg ved ikke længere, hvad jeg skal efter skolen. På grund af de her vrede ting har kommunen valgt at sige, at de ikke vil have mig på efterskole al ligevel. Og at jeg i stedet skal gå sammen med yngre elever i specialklassen eller ind i en normal klasse. Og det kan jeg ikke,” siger William.

Susanne Rank Lücke ved, at hun nu har fat om nældens rod.

Nyt håb

”Prøv at høre her, William, du giver jo næsten selv løsningen på dine vredesudbrud. Det forstærker jo hinanden. Det her med, at du ikke ved, hvad du skal med din fremtid. Hvis du kunne drømme om et eller andet William, hvad ville det så være?”

”Efterskole et år og så videre på noget HTX. Det er det, jeg gerne vil. Men min far siger, at mit hoved ikke er godt nok, og skolen siger også, at de heller ikke tror, at jeg er god nok.”

”Hmm,” siger Susanne Rank Lücke eftertænksomt. ”Jeg kunne godt tænke mig, hvis det er ok med dig William, at snakke lidt med din plejemor om, at dine frustrationer og vredesudbrud måske hænger lidt sammen med, at du ikke ved, hvad du skal.”

”Ja, de har sagt, at hvis mine vredesudbrud fortsætter, så kommer jeg ikke afsted, men jeg kan ikke styre dem på grund af, at jeg ikke ved, hvad jeg skal,” svarer William.

Figurerne fra tegnefilmen "Inderst Inde" bruger sundhedsplejerske Susanne Rank Lücke til at tale om følelser med børnene og de unge. De illustrerer, at vi allesammen indeholder alle følelser, og hvordan de hænger sammen; at ked-af-det godt kan gemme sig omme bag vrede og så videre.

Hvis mine vredesudbrud fortsætter, så kommer jeg ikke på efterskole

WILLIAM, 15 år

Susanne Rank Lücke understreger, at hun ikke kan bestemme, om han kan komme på efterskole, men at hun kan samle nogle informationer, så William kan blive lidt klogere og få en plan for fremtiden.

”Prøv at tage skuldrene lidt ned, og hvis du når at mærke bare en lille smule i maven, så prøv at træk dig og gå lidt væk og sig, jeg har lige brug for en pause,” siger Susanne Rank Lücke.

Hun sender William ud ad døren med lidt rankere ryg, en hel del mere lys i øjnene og en tro på, at der også er en vej for ham. Hun lover, at hun vender tilbage til William ugen efter.

Fanger ikke alle

Efterfølgende konstaterer Susanne Rank Lücke:

”Jeg er jo ungerens advokat. Jeg kan tage kontakt til lærer og uu-vejleder og ringe til plejemor og fortælle, hvad der fylder, og så kan jeg være lidt nysgerrig på om alle ved, hvor urolig han bliver indvendig, hvor meget det fylder for ham, når han ikke kender planerne.”

Det er dog ikke alle de børn og unge, der mistrives, som sundhedsplejerskerne fanger.

”Vi både ser og hører også nogle gange voksne, der kommer og siger, hvorfor så I ingenting. Store børn kommer og siger, vi forsøgte at sige det, vi gjorde ting i håb om at blive opdaget, eller de fortæller, hvordan de skjulte det. Vi ser børnene og deres forældre i det øjeblik vi er der, og hvis de ikke vil vise dig det, så kan de også godt skjule det, men vi prøver at være nysgerrige på det, vi ser.” ●

William er ikke drengens rigtige navn. Sygeplejersken kender hans rigtige navn.

Kilder: "Den nationale sundhedsprofil 2021" fra Sundhedsstyrelsen. "Børn og Unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2018" fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for velfærd, VIVE. "Skolebørnsundersøgelsen 2018" fra Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. "Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år" rapport fra Vidensråd for Forebyggelse. "Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn" fra Vidensråd for forebyggelse. "Børn og unges sundhed og trivsel - anbefalinger til kommunerne", Sundhedsstyrelsen 2019.

”Når jeg kigger på billeder fra for to år siden og billeder fra i dag, kan jeg se, at der slet ikke var nogen gnist. Sebastian havde jo opgivet, hvis ikke han havde fået den hjælp, han har,” siger **Margit Egetoft**.

En mors historie: Fra skolevægning til trivsel

”Havde jeg ikke haft Susanne i baggrunden, så var jeg knækket fuldstændig, og så havde jeg måttet ringe til kommunen og sige, I må tage ham.” Sådan siger Margit Egetoft, mor til 11-årige Sebastian, der for et år siden var et af de børn, der ikke længere gik i skole, fordi skolerammerne gjorde mere ondt end godt.

Tekst **ANNE WITTHØFFT** · Foto **MICHAEL DROST-HANSEN**

Sebastian havde voldsomme vredesudbrud og stak ofte af fra skole. En dag gik han så meget amok, at Margit Egetoft måtte op på skolen og ligge og fastholde ham i tre kvarter.

”Det hele var bare kaos,” siger hun.

Efter episoden på skolen besluttede hun sig for at tage Sebastian helt ud af skolen og holdt ham derefter hjemme i et halvt år.

Hjælpen hed Susanne

Selv om Sebastian var blevet udredt i den regionale psykiatri i seksårsalderen og havde fået fire diagnoser, var livet ikke blevet lettere.

”Jeg kalder det skraldespandsdiagnoser, for der var jo ikke noget medicin, der kunne hjælpe, og jeg har aldrig fået hjælp til, hvordan jeg skulle håndtere det. Så der har jeg brugt Susanne rigtig meget.”

Margit Egetoft kendte sundhedsplejerske Susanne Rank Lücke, fra da Margits ældste søn ikke trivedes.

”Hun var den eneste, jeg kunne komme i tanke om at skrive til for at få hjælp. Jeg tænkte, hvis hun ikke kan hjælpe mig, så ved hun måske, hvor jeg kan få noget hjælp.”

”Jeg havde brug for bare at læse af og en at snakke med. Sammen med Susanne fik jeg lavet noget struktur. Hun har været sådan en, jeg altid kunne snakke med og ringe til. Hun har bare altid været der og givet gode råd,” fortæller Margit Egetoft.

Med Margits tilladelse tog Susanne Rank Lücke kontakt til skole, PPR og socialrådgiver og var derefter tovholder og facilitator i forhold til at få Sebastian i trivsel.

Ud af og ind i skolen

Samtidig skrev Margit Egetoft på eget initiativ en klage til kommunen, der ville have, at han skulle tilbage i kommuneskolen.

”Jeg ved ikke, hvor jeg fik kræfterne fra, men jeg kæmpede for, at mit barn kunne få hjælp,” siger hun.

Til sidst lykkedes det at få ham flyttet til en anden skole og et specialklassetilbud.

En overgang snakkede Sebastian og Margit med Susanne hver uge. Nu kan der godt gå måneder imellem.

I dag er der kommet ro og trykthed i Sebastians liv. Struktur og piktogrammer har hjulpet både hjemme og i skolen. Han har fået nogle mestringsstrategier og nogle voksne, der forstår ham, og som han har tillid til. I stedet for at skride fra det hele tænker han, at der måske er andre løsninger.

Margit Egetoft fortæller, at der er sket store forandringer det seneste halve år. I dag er smilet tilbage i Sebastians øjne. Han tager selv initiativ til at gå i bad, smider tøj i vaskemaskinen, går med i Netto og handler og vil for første gang nogensinde med til juleamtam på skolen.

”Lige nu har han det fantastisk og trives,” siger hun. ●

Mangel på sundhedsplejersker ØGER MISTRIVSEL

Når kommunerne skærer i sundhedsplejersketilbuddet, overser man tidlige tegn på mistrivsel, der relativt nemt kunne have været forebygget, siger forsker i børnesundhed Bjørn Holstein.

Tekst ANNE WITTHØFFT

”Det er udsigtsløst, perspektivløst, børnefjendsk og dybt, dybt ulykkeligt, når man skærer i sundhedsplejerskeydelserne.”

Sådan siger Bjørn Holstein, der er professor emeritus på Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet og har forsket i børnesundhed og trivsel i flere årtier.

Han advarer om konsekvenserne ved, at flere kommuner stik imod Sundhedsstyrelsens anbefalinger skærer ned på bl.a. småbørnsbesøget i 8-10 måneders alderen og på skolesundhedsplejesamtalerne på mellemtrinnet.

I nogle kommuner sker det som besparelser på kommunebudgettet, andre steder fordi man ikke kan rekruttere sundhedsplejersker.

Det betaler sig

Men ifølge Bjørn Holstein bliver besparelserne på den korte bane dyrere i længden, for sundhedsplejerskerne er afgørende for forebyggelsen af mentale sundhedsproblemer blandt børn og unge.

”Det er en meget veldokumenteret kendsgerning, at hvis man starter tidligt, så er indsatsen både mindre indgribende og meget billigere,” siger han.

Ifølge Bjørn Holstein er sundhedsplejerskesystemet det eneste system, som, man ved, har effekt i forhold til tidlig opsporing af mental mistrivsel.

”Sundhedsplejersker får øje på de allertidligste tegn på både fysisk og psykisk mistrivsel. Det er f.eks. ved besøget i 8-10 måneders alderen, at sundhedsplejerskerne opdager de tidlige tegn på mistrivsel. I mange tilfælde kan de pege på, hvilke

børn, der senere får psykiatriske diagnoser,” siger han.

Klipper toppen af mistrivsel

Udover opsporing er sundhedsplejerskerne uddannede til at guide forældrene i, hvordan de skaber størst mulig trivsel for deres børn.

”Uden at stigmatisere og uden at skabe drama formår de at skrue en lille smule på hverdagslivet. Sundhedsplejersker lærer f.eks. forældrene, hvordan de tilrettelægger hverdagen på en bestemt måde. Det kan klippe toppen af psykisk sygdom, og det kan gøre livet meget bedre for de børn, der har adhd eller autisme. Når man sætter ind tidligt, er løsningerne også meget mere enkle,” siger Bjørn Holstein.

Systemet er smuldret

Ligesom der spares på småbørnsbesøgene, tilbyder flere kommuner i dag kun et minimum antal samtaler med skolesundhedsplejersken, nemlig de lovpligtige ind- og udskolingssamtaler.

”For 20 år siden havde mange sundhedsplejersker samtaler med skolebørnene årligt. Det system er fuldstændig smuldret væk,” siger Bjørn Holstein, der frygter, at små problemer kan blive til store problemer uden at blive opdaget.

Ulla Dupont, som er ledende sundhedsplejerske i Vejle Kommune og formand for Foreningen for ledere af sundhedsordninger for børn og unge i Danmark (FALS), deler bekymringen.

”Der er ikke nogen, der kigger på børnene i den mellemliggende periode med den samme sundhedsfaglige baggrund og de samme helhedsorienterede briller, som sundhedsplejerskerne gør,” siger Ulla Dupont. ●

OPFORDRINGER TIL POLITIKERNE FRA DANSK SYGEPLEJERÅD

1

Tilbyd
graviditetsbesøg til alle

2

Uddan flere
sundhedsplejersker

Dimensioneringen for sundhedsplejerskeuddannelsen bør i en fireårig periode hæves fra de nuværende 120 til 150. Kommunerne skal kompenseres for udgifter til studie- og praktikpladser.

3

Ensartet kvalitet i
sundhedsplejen for
alle familier

Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreomsorgen bør i øget omfang følges. Særligt bør antallet af hjemmebesøg i barnets første leveår som minimum følge det anbefalede – uanset postnummeret.

Graviditetsbesøg skaber tryghed

Tekst ANNE WITTHØFFT · Foto MICHAEL DROST-HANSEN

Jeg har de her knopper på maven, som jeg har kløet i, og som er blevet små sår,” siger Malene Jensen og løfter op i blusen.

Sundhedsplejerske Susanne Rank Lücke er på graviditetsbesøg hos hende og Henrik Laursen. For selvom de venter Malenes tredje barn og deres andet barn sammen, får de alligevel tilbud om et besøg af sundhedsplejersken inden fødslen. Det gør alle gravide i Tønder Kommune.

Det giver mulighed for tidlig opsporing i forhold til forældrenes behov for særlige indsatser før og ef-

ter fødslen og for at screene forældrene for fødselsreaktioner allerede under graviditeten.

”Selv om man har fået fire børn, kan det femte barn være helt anderledes. Vi taler også om de andre børn, og vi får mulighed for at danne en god relation til forældrene, inden barnet kommer til verden og bliver centrum,” siger Susanne Rank Lücke.

Hun anbefaler, at Malene vender sårene med jordmoderen. Hvis der er stafylokokker i såret, er det godt at vide ift. fødslen, så man kan forebygge, at babyen bliver smittet. ●

På barselgangen:

”Jeg bringer forældrenes nervesystem i vater”

”Vi er nødt til at starte hos forældrene og hjælpe dem, hvis vi skal forebygge eller sundhedsfremme mental sundhed hos børn,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen. Hun er sundhedsplejerske blandt de mest sårbare forældre på barselgangen på Hvidovre Hospital, hvor hun bl.a. forebygger, at udfordringer går i arv.

Tekst ANNE WITTHØFFT · Foto NIKOLAI LINARES

På stue 33 sidder Nicholas i bar overkrop på den sofa, der også fungerer som seng til nybagte fædre på barselgangen på Hvidovre Hospital. Det eneste lys på stuen kommer fra novemberdagen udenfor. På hans bryst ligger der en lille ny pige svøbt i en lyseblå hospitalsdyne i ministørrelse.

Sundhedsplejerske Vibeke Hejgaard Nielsen banker forsigtigt to gange på døren, inden hun skubber den op.

”Jeg har en lille hue med til stjernen,” siger hun og rækker en lille sennepsgul hue med fire kvaster, der ligner en stjerne på toppen, frem mod den nybagte mor, Sophie, der ligger i hospitalsengen iført hospitalets tøj. Det er kun ti timer siden, at hun fødte.

Vibeke Hejgaard Nielsen er ansat som forløbskoordinator i Familieambulatoriet på Hvidovre Hospital, hvor hun sammen med to andre sundhedsplejersker tager sig af de allermest sårbare gravide og nybagte mødre.

Sårbare gravide

”15 pct. af alle de gravide, der skal føde på Hvidovre, er tilknyttet Familieambulatoriet på grund af en sårbarhed. Den største gruppe har angst og depression, og selv om det ikke er ovre i den tunge ende af psykiatriske lidelser, er det alvorligt nok, når det handler om, at der er et lille barn. For hvis mor er depressiv, kan kontakten til barnet påvirkes, så barnets hjerne ikke bliver stimuleret, som den skal,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

Hendes arbejde består derfor i tidlig opsporing af mistrivsel og i at forebygge omsorgssvigt og relationsforstyrrelser ved at fremme tryk tilknytning mellem barn og forældre.

Ar på sjælen

På stue 33 er Sophie en af de nybagte mødre, der er triageret sårbar. Den lille pige er hendes og Nicholas' andet barn. Sidste gang hun fødte, var fødslen svær og endte i et kejsersnit, hvor man først under operationen opdagede, at barnet sad skævt i bækkenet. Efter fødslen fik Sophie en voldsom efterfødselsdepression. Og oveni har Sophie haft en svær opvækst, som har givet hende ar på sjælen, bl.a. perioder med angst.

"Mit fokus er at tale fødslen igennem, og der er rigtig mange, jeg sender i traumeterapi efter en fødsel, fordi traumer kan være med til at udløse en fødselsdepression," siger sundhedsplejerske **Vibeke Hejgaard Nielsen**.

"Må jeg vise jer et trick," spørger sundhedsplejerske Vibeke Hejgaard Nielsen og vugger det lille spædbarn i små hurtige, faste vug, mens hun siger ssscccchhh højt direkte ind i øret på den lille pige, som hurtigt tier. "Det sender hende sansemæssigt tilbage i maven. Det kan se lidt voldsomt ud, men det er enormt beroligende." "Det er magi," siger den nybagte mor, Sophie.

Derfor skal Vibeke Hejgaard Nielsen denne gang være med til at sikre, at familien får den bedst mulige start.

Traumer sætter sig i kroppen

"Jeg har jo orienteret mig i din journal, og hold da op en fødsel du havde sidste gang. Hvordan er det gået den her gang," spørger Vibeke Hejgaard Nielsen.

"Øh, det er jo gået ... bedre," griner Sophie tøvende.

"Det var en anderledes oplevelse. Jeg synes, at det var vanvittigt hårdt at føde, og jeg nåede også lidt langt ud ligesom sidste gang," siger Sophie.

Nicholas fortæller, at Sophie har ti stikhuller i ryggen, fordi det ikke lykkedes at

lægge en velfungerende epiduralblokade.

"Da det røg i vasken, røg jeg ud over kanten," siger Sophie.

"Ja, du har også åbnet dig hurtigt, kan jeg se i fødselsbeskrivelsen. Det gør man ofte anden gang, man føder. Det betyder også lidt mere vestorm, og det forklarer din oplevelse. Plus at jeg tænker, at du måske er blevet lidt retraumatiseret. Det var jo meget traumatisk sidst."

"Ja, det tror jeg, du har ret i," siger Nicholas.

"Det fik mig i hvert fald langt ud og gav mig lidt den samme følelse som sidst," siger Sophie.

"Man kan sige, at din krop har jo gjort, hvad den skulle. Du kan godt give dig selv

et klap på skulderen. For du har virkelig gjort det godt."

"Tak," siger Sophie og smiler.

"Din krop har brug for, at alt det her stress og traume bliver behandlet og mindsket eller reguleret helt ud af kroppen. Derfor har jeg taget alt muligt med til jer," siger Vibeke, der har printet artikler ud og taget pjecer med til forældrene.

"Det handler om fødslen, men det handler også om alle mulige andre ting – også om, hvad du har med i bagagen. For mit gæt er, når jeg har læst om dit liv og din opvækst, at hele dit nervesystem er blevet reaktiveret og sat på prøve. Det er gået i alarmberedskab, fordi du har haft en barndom, hvor du bl.a. har måttet pejle

”Må jeg røre ved dig,” spørger sundhedsplejerske Vibeke Hejgaard Nielsen, inden hun lægger den ene hånd på Sophies pande, mens hun med den anden trykker på vagusnerven lige under kraniekanten for at vise hende, hvordan man ved hjælp af tryk kan få kroppen til at slappe mere af.

dig frem til, hvordan fars og mors humør var,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

Mindsker fødselsdepressioner

Hun er uddannet i NBO (Newborn Behavioural Observation), som hun bruger til at udderive forældrene i, hvad et spædbarn kan.

F.eks. at det har seks forskellige bevidsthedsstadier – fra dyb søvn til vågen tilstand. Når forældrene kender og genkender de seks stadier, er det også nemmere for dem at vide, hvornår barnet skal sove, spise eller bare beroliges.

”Den lille intervention gør faktisk, at forældrene pludselig kan se deres børn på en helt anden måde,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen og fortæller, at der er et forskningsprojekt i gang om interventionens effekt i forhold til familier på barselsgangen. Andre studier tyder på, at interventionen nedsætter risikoen for en fødselsdepression med op til 70 pct.

”Hej, heeej,” siger Sophie med blid, lys stemme og rører forsigtigt babyen på næsen.

”Se, hun flytter øjnene efter stemmen, ej hvor er hun god,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen. ”Jeg lægger mærke til, at du helt intuitivt skruer over på babyfrekvensen. Jeg lagde også mærke til, hvordan du fastholder hendes blik ved at sige hej og være rolig i stemmen. Det er rigtig godt, for så bliver der fyret op for hele det neurale netværk i hjernen, og det er det, hjernen udvikler sig af,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

Italesætter sampillet

Samtidig med at hun videreformidler noget af sin enorme viden om spædbørn, italesætter hun hele tiden det mikrosamspil mellem forældre og barn, hun observerer.

”I kan jo begge noget med kontakt. Det kan jeg mærke. Og det er supergodt, for det er det, hun har brug for,” siger hun til Sophie og Nicholas.

Til *Sygeplejersken* siger Vibeke Hejgaard Nielsen efterfølgende.

”Mit arbejde handler om at regulere morens nervesystem. Jo mere det er i vater, jo mere rolig er hun, og det kan ens børn mærke,” fortæller Vibeke Hejgaard Nielsen.

”Jeg spejler forældrene rigtig meget for at ”empower” dem, og jeg lyser på alt det, der er godt. Jeg tænker over det hele tiden kommunikationsteknisk.”

Til det nybagte forældrepar siger hun:

”Den rygsæk, som du har med dig, har du ikke selv valgt. Men jeg er meget fortrøstningsfuld, for I er begge to meget åbne,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen og giver dem for en sikkerheds skyld sit visitkort, hvis de skulle få brug for opfølgning på den samtale, de har haft. ●

"Vi er nødt til at starte hos forældrene, når vi skal forebygge og sundhedsfremme mental trivsel hos børnene. Vi skal hjælpe forældrene, for hvis ikke luften mellem forældrene er rolig, bliver børnene ængstelige og kan senere udvikle angst og depression," siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

STRESS

påvirker fostret

Forskning viser, at angst, depression, stress og andre psykiske lidelser kan påvirke børn allerede i fostertilstanden. Derfor er tidlig opsporing og indsatser afgørende for barnets trivsel på sigt.

Tekst ANNE WITTHØFFT · Foto NIKOLAI LINARES

Mange af de unge kvinder, som bliver triageret som sårbare gravide eller bliver triageret sårbare på barselsgangen hos os, har haft angst og depression i årevis – fra de var helt unge.”

Det fortæller Vibeke Hejgaard Nielsen, sundhedsplejerske og forløbskoordinator på Hvidovre Hospital.

Og den stress, angst og depression, de unge kvinder beretter om, kommer ikke kun til at berøre dem selv, men også de børn, de føder.

”I dag ved man, at angst, depression og stress kan påvirke barnet allerede i fostertilstanden. Hvis man har et meget højt kortisolniveau over længere tid, så bliver ikke blot ens egen hjerne påvirket ved stresssygdomme, det gør fostrets også,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

Bla.a. har den britiske professor i neuroaffektiv biologi Vivette Glovers forskning vist, at der er større risiko for psykiske ubalancer hos børnene senere hen, hvis moderen er meget angst eller stresset under sin graviditet.

Kan bremse negativ arv

Et andet stort forskningsprojekt (VIA7), som er lavet af den danske overlæge Anne

Thorup, viser, at 50 pct. af dem, der har alvorligt psykisk syge forældre med f.eks. skizofreni og bipolare lidelser, også selv får psykisk sygdom.

”Det er derfor, at vi er så optagede af at lave tidlig opsporing af sårbare gravide – og tidlige indsatser allerede i graviditets- og barselsperioden,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

For den gode nyhed er, at det er muligt at bremse den negative arv.

Yoga og mindfulness

I Familieambulatoriet på Hvidovre Hospital får gravide med angst og depressionslidelser tilbudt yoga og mindfulness hos jordemødrene. Ligesom der tilbydes gruppeforløb til par, hvor der er vold i relationen.

”Her på Hvidovre har vi udviklet stor systematik i Familieambulatoriet i forhold til tidlig indsats,” siger hun og uddyber:

”Når jeg tilser familierne på barselsgangen, vurderer jeg forældrenes psykiske tilstand og samspillet med barnet. Jeg ser på, hvordan forældrene har det sammen. Hvordan de har det med deres barn. Og jeg vurderer, om der eventuelt skal andre aktører indover.”

Hjælp afhænger af postnummeret

Vibeke Hejgaard Nielsen er også formand for det faglige selskab for gynækologiske og obstetriske sygeplejersker og ved, hvor forskelligt tilbuddene til de sårbare familier er strikket sammen både regionalt og kommunalt. Hun håber derfor, at beslutningstagere bl.a. vil lade sig inspirere af Hvidovre-modellen.

”Der burde være sundhedsplejersker på alle barselsgange. Vi er forløbskoordinatorer og arbejder meget med overlevelseringen videre ud til de kommunale sundhedsplejersker, som vi har et rigtig godt samarbejde med.”

”Desværre er der også meget forskel på, hvad kommunerne tilbyder. Det første, jeg kigger på, er forældrenes postnummer, og der er også nogle kommuner, hvor jeg tænker åh nej, hun bor der,” siger Vibeke Hejgaard Nielsen.

”Jeg kunne ønske for familierne, at der var det samme gode tilbud nationalt, så Sundhedsstyrelsens retningslinjer for svangre/barselsomsorg blev fortolket ens.” ●

RAMMER BOMBEN I DAG?

Tekst og foto **STEFAN WEICHERT**

Hver dag, når sygeplejerskerne tager på arbejde på hospitalet i Toretsk, er det velvidende, at det kan være deres sidste. Hospitalet er det sidste før frontlinjen i Østukraine, og de russiske mortar- og artilleriangreb har ramt alle steder omkring hospitalet, der holdes kørende af en generator.

Vinduer er blæst ud og blevet barrikaderet af sandsække og spånplader. Der er mærker fra nedslagene på hospitalets mure, men hovedbygningen står endnu skånet for et direkte angreb. For nogle måneder siden mistede flere livet, da mortargranater slog ned foran

hospitalet, og folk, der sad og ventede på bussen, blev revet i stykker af fragmenterne.

I Toretsk regner bomberne ned over byen, før sirenen når at sende en advarsel over byen.

"Der er panik, når bomberne slår ned. Hvem griber fat i hvem? Vi gør alt, hvad vi kan, for at få patienterne ned i kælderen. Vi er uden vand, uden lys og varme. Vores patienter er enormt stressede. Vi håber bare, at vi får lov at leve endnu en dag," siger 40-årige Natalia, der er sygeplejerske og har arbejdet på hospitalet i 20 år.

På billedet tager Natalia sig af en mand, som er blevet indlagt efter et angreb tæt på hans hus.

GRØNT LYS

til at ansætte over normering

Næsten hver anden rekruttering mislykkes, og derfor er det bare om at ansætte sygeplejersker, når der er kvalificerede ansøgere. Sådan lyder det fra to sygeplejeledelser, der som noget nyt ansætter over normeringen.

Tekst **LAURA ELISABETH LIND** · Foto **CLAUS BECH**

Ansæt dem, du kan få!

Sådan lyder nye toner på flere hospita-ler, hvor ledende sygeplejersker har fået at vide, at de må "ansætte over stregen." For så er man "polstret" til at klare opsigelser, barsel og andet fravær i en tid, hvor der bliver længere mellem ansøgnin-ger fra kvalificerede sygeplejersker:

"Vi har ikke råd til andet i de her tider," siger Ole Toftdahl Sørensen, chefsygeple- jerske på Kirurgisk Afdeling på Sjællands Universitetshospital, Køge.

Da han i sommeren 2019 vendte til- bage til hospitalet efter tre år i et andet job, havde hospitalets syn på normeringer ændret sig.

"Det er et markant skifte. Vi har tid- ligere været nøjeregnende i sygeplejen, hvor vi ikke tænkte i at ansætte over nor- mering. Men vi er mere lempelige nu. Det er husets holdning. Hvis de rette kvalifice- rede medarbejdere søger, så ansætter vi dem, selvom vi egentlig har den norme- ring, vi skal have. For så vi er polstret til at klare barsel, opsigelser og andet fravær ved f.eks. kurser og uddannelse," siger Ole Toftdahl Sørensen.

Han er chef for 140 medarbejdere, heraf ca. 100 sygeplejersker, fordelt på tre afsnit. Der er et naturligt flow i så stor en

gruppe, men nogle måneder med over- normering kan udligne de ekstra penge, der ellers ville være brugt til bl.a. vikarer og overarbejde:

"Hen over et år, koster det mig ikke mere med et par måneder med ekstra sy- geplejersker. Det handler især om, at vi gerne vil værne om arbejdsmiljøet, så res- sourcer og arbejdsbyrde passer sammen. Ved at have en stabil medarbejdergruppe undgår vi en negativ spiral, hvor flere sø- ger væk, fordi arbejdsbyrden er for stor."

Erfarne i høj kurs

For tiden er der ikke ansat for mange sygeplejersker på nogle afsnit. Men der har været perioder med fire-fem syge- plejersker over normering på et afsnit. Og med en afdeling med 60 senge i tre afsnit, løser Ole Toftdahl Sørensen det ved at rykke senge over til afsnittet med flere sygeplejersker. Han sigter efter at få erfarne ind, så de ikke kun ansætter nyud- dannede.

"Det større erfaringsgrundlag er en stor hjælp i introduktionen og giver hur- tigt positivt udslag i hverdagen, samtidig med at de erfarne hurtigere bidrager til at holde det faglige niveau. Kunsten er også over tid at have en konstant sygeplejefag-

lighed, så man ikke kommer ud i et samlet anciennitetsniveau, der er for lavt."

Skal overholde økonomien

Også i Hjertecentret på Rigshospitalet er det blevet kutyme at ansætte de kvalifice- rede sygeplejersker, man kan få fat på. Det fortæller Inge-Lise Knøfler, sygeplejerske og centervicedirektør i Hjertecentret, der huser ca. 770 sygeplejersker. Afdelingerne og de enkelte underafsnit er så forskel- lige og specialiserede, og det kan derfor være vanskeligt at rykke rundt på senge og sygeplejersker, hvis man ansætter over normering på en afdeling eller et afsnit. Alligevel er centerledelsen ikke bleg for at opfordre til det, så længe økonomien i sidste ende går op samlet set.

"Vi får færre ansøgere end tidligere, og de unge bliver ikke så længe, som de måske gjorde førhen. Så vi er nået der- til, hvor vi gør noget nyt," siger Inge-Lise Knøfler og fortsætter:

"Vi har tidligere været mådeholdne med at ansætte over normering, men vi har set, at hvis vi havde for mange frie stillinger, så nåede vi aldrig op på den fulde normering. Vi skal stadig overholde økonomien, men hvis der er tre kompetente ansøgere til to ledige stillinger, kan vi nu roligt ansætte

"Vi vil gerne værne om arbejdsmiljøet, så ressourcer og arbejdsbyrde passer sammen," siger Ole Toftdahl Sørensen, chefsygeplejerske på Kirurgisk Afdeling, Sjællands Universitetshospital, Køge. Her er man som noget nyt begyndt at ansætte over normering, når muligheden byder sig.

Flere afdelinger er begyndt at ansætte over normering, når det er muligt. Det gælder bl.a. Hjer-tecenteret på Rigshospitalet. Her opfordrer sygeplejerske og center-vice-direktør Inge-Lise Knøfler til at ansætte flere sygeplejersker, end de enkelte afsnit er normeret til.

den tredje. Erfaringen siger os, at der hver måned er nogen, der skal på barsel, siger op eller er væk på uddannelse. Så vi slår til, når de er der,” siger Inge-Lise Knøfler.

Hun understreger, at der nok mere er tale om rettidig omhu end en egentlig bevidst strategi. Og ledelsen tager hele tiden bestik af situationen. Begynder der pludselig gang på gang at være 10 kvalificerede ansøgere, må man droppe at ansætte over normering, fortæller hun:

“Men sådan er det ikke nu. Har vi slået to stillinger op, og der kommer seks kompetente kvalificerede ansøgere, må vi se på, om vi tror på, at nogen fra afsnittet måske snart stopper pga. barsel, pension eller andet.”

Giver stabilt arbejdsmiljø

Som det er nu med den generelle mangel på sygeplejersker, er det kun på enkelte af afdelingernes afsnit, det er relevant at ansætte over normering.

“Men det er den vej, vi skal gå. Vi kan ikke tillade os at sige nej til en god medarbejder. På den lange bane tror vi på, at vi kan skabe en stabilitet, der gør, at færre rejser, hvis vi periodevist ansætter flere, end vi har normering til. Det kræver selvfølgelig, at de rigtige medarbejdere er der,” siger Inge-Lise Knøfler og tilføjer:

“Det er hårdt for personalet, når der mangler fem-seks sygeplejersker i længere tid.”

Førhen fastholdt de hele tiden et par ledige stillinger for at være på den sikre side økonomisk.

“Men det slider på personalet. I sidste ende giver det et bedre arbejdsmiljø, hvis vi er dem, vi skal være.”

Tilbage i Køge understreger Ole Toft-dahl Sørensen også, at årsregnskabet i sidste ende skal gå op. Han er enig i, at den nye strategi bonner positivt ud på arbejdsmiljøet:

“Det er med til at forebygge lange perioder, hvor vi mangler sygeplejersker. Og det gør noget godt både for arbejdsmiljø og det faglige miljø.”

Antallet af sygeplejersker gør en forskel

- Flere sygeplejersker giver færre dødsfald, genindlæggelser, komplikationer og kortere indlæggelser. Det medfører økonomiske besparelser og er godt for patienttilfredsheden og sygeplejerskers arbejdsglæde.
- Visionære ledere, som arbejder med at skabe en god kultur på arbejdspladsen, har typisk en lavere personaleomsætning.
- Afdelinger med en lavere personaleomsætning har typisk en høj andel af erfarne sygeplejersker og en høj bemanning, og samtidig har de højere patientsikkerhed, færre genindlæggelser, kortere indlæggelsestid, lavere dødelighed og et lavere forbrug af sundhedsydelse.
- Et godt arbejdsmiljø - målt på lavere sygefravær og mindre overarbejde - har betydning for fastholdelse og rekruttering af sygeplejersker.

Kilder: Linda Aiken, professor i sygepleje ved Pennsylvania University og hendes evidensbaserede forskning i 30 lande samt forskningsprojektet 'Defining Nursing Capacity' fra hospitalsafdelinger i Region Sjælland.

Vær obs på lige fordeling

“Det virker fornuftigt, at afdelingsledelser polstrer sig til tider med mangel på sygeplejersker,“ siger Jes Søgaard, sundhedsøkonom fra Syddansk Universitet.

Ifølge ham bør sygehusledelsen dog være opmærksom på, at arbejdsbyrden skal være nogenlunde ens på et sygehus. Ellers kan det ende med, at sygeplejersker løber ekstra stærkt på afdelinger med stor vagtbelastning på bekostning af, at andre afdelinger ansætter over normering.

Men han forstår godt, at afdelingerne nu stiler efter at få de sygeplejersker, de kan få fat på. Det er et udtryk for, at der er store vanskeligheder med rekruttering af sygeplejersker:

“Det er lidt ligesom, når man har været meget sulten i et stykke tid. Så sørger man for at have mad i køleskabet.”

Foto RITZAU/SCANPIX

Mindsker jobrotation

Det er rettidig omhu at ansætte flere sygeplejersker, end man er normeret til, lyder det fra Grete Christensen, formand for Dansk Sygeplejeråd.

Tekst **LAURA ELISABETH LIND**
Foto **CLAUS BECH**

Flere hospitalsafdelinger er begyndt at ansætte over normering, når det er muligt. Og det giver god mening, mener Grete Christensen, formand for Dansk Sygeplejeråd. For det kan skabe en ro og tryghed, som mindsker jobrotationen.

Flere sygehusafdelinger stiler nu efter at ansætte flere sygeplejersker, end de er normeret til. Det giver et mere stabilt arbejdsmiljø og en højere faglighed, når afdelingerne – for at forberede sig på dårligere tider – ansætter de kvalificerede sygeplejersker, de kan få fat på. Det mener Grete Christensen, formand for Dansk Sygeplejeråd, er en god idé.

“Det virker som rettidig omhu, når lederne ansætter de medarbejdere, der søger stillingerne, frem for kun at ansætte til dagen og vejen,” siger hun.

Færre opkald på fridage

Grete Christensen mener, det kan være vejen frem til et mere stabilt arbejdsmiljø.

“Der er ingen tvivl om, at det skaber mere stabilitet og mere respekt om den enkelte og om fagligheden på afdelingen. Dermed giver det også færre opkald på fridage,” siger hun og tilføjer:

“Det kan skabe noget ro og tryghed, som mindsker jobrotationen. Dermed sparer man mange penge på oplæring og introduktioner.”

Grete Christensen er sikker på, at man vinder på den lange bane, når man i perioder har flere sygeplejersker end planlagt:

“Det handler om at bruge sygeplejerskernes ressourcer bedst muligt. Der er ingen tvivl om, at de afdelinger, som har modet og ansætter over det, som er normeringen, de vinder på den lange bane. For de har også lettere ved at fastholde medarbejdere. Sygeplejersker påvirkes negativt af perioder med flere ubesatte stillinger, fordi det udfordrer dem, der er ansat, og presser dem til at arbejde mere, end de er ansat til.” ●

FEM TIL FERIEN

MAJ SIERCKE, ph.d., fagredaktør,
Sygeplejersken og Fag&Forskning

Post-corona, post-strejke, post-folke-tingsvalg. Det er gennem fortiden, vi skal lære om fremtiden. Her er fem anbefalinger, som kan gøre os (bag)kloge på historien. Biografien, historiebogen, romanen eller håndbogen – vælg selv.

Tommy Heisz
(podcast-medvært på Vild Historie)
Blod under halvmånen
- Europas glemte krig
Lindhardt og Ringhof
384 sider - 299,95 kr.

”Så snart soldaterne er ankommet til hospitalet, puttes de i senge med varmedunke, uniformer og støvler trækkes af, og de får alle kogende mælk med honning. Forbindingerne skiftes, og når de har hvilet sig, kommer de alle i bad, og barberen kommer”. Danske, svenske, norske og britiske øjenvidneberetninger driver den dramatiske fortælling frem. Vi rejser med sygeplejersker, læger, Røde Kors-sygepassere, korrespondenter og fotografer til krigens brændpunkt, som fandt sted på Balkan for 100 år siden. Dansk Sygeplejeråd tog for første gang aktiv del i hjælpearbejde og sendte en hel gruppe sygeplejersker afsted, som de bad rapportere til Tidsskrift for Sygepleje. ”Patienterne ligger ofte på gulvet i en kvælende stank af koldbrand, levende og døde sammen”. Dysenteri, kolera og lungebetændelse hænger. Skribenten er den 33-årige sygeplejerske Marie Bournonville. Hun var af en holden familie og betalte selv sin rejse. Tragisk nok dør Marie efterfølgende af en dobbeltsidig lungebetændelse i en alder af kun 41 år. Historien, som udfoldes, viser dens indflydelse på verdenskrigene og trækker tråde til konflikter helt op til i dag.

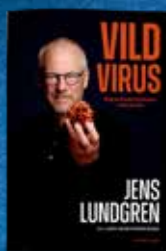
Lea Kampe
EN ENGEL I WARSZAWA
Gutkind
362 sider - 249,95 kr.

Bogen fremkalder tårer og går lige i hjertetekulen. En af historiens glemte kvinder er Irena Sendler, som reddede over 2.000 børn fra nazisterne. Et meget mørkt kapitel i Europas historie, hvor 90 pct. af alle jøder i Warszawa-ghettoen blev udryddet. 265.000 mennesker blev sendt til udryddelseslejren Treblinka og 35.000 blev myrdet i selv ghettoen. Den hjerteskrænende historie, som fortælles i romanform, er baseret på fortællingen om den 29-årige Irena, som arbejder i en socialforvaltning og gør alt, hvad hun kan for at hjælpe det jødiske folk. Hun smugler børn ud af ghettoen under falske ”ariske” identiteter og gemmer deres rigtige navne på sedler i syltetøjsglas i håb om, at børnene kan blive forenet med deres forældre efter krigen. I 1943 bliver hun anholdt af Gestapo og udsat for totur. Hun røber intet og bliver gennem sit netværk købt fri og smuglet ud. Hun fortsætter sine aktiviteter under falsk identitet. Det nedgravede syltetøjsglas overlever en sønderbombet by, og det lykkes at få nogle af de få overlevende jødiske slægtninge forenet med deres børn.

Klaus Larsen
1772 "Selskabet"
- barn af oplysningstiden
Gads Forlag
192 sider - 249,95 kr.

I 1772 udgjorde en håndfuld universitetsuddannede læger og nogle snese håndværksuddannede kirurger hele det danske kongeriges sundhedsvæsen. Befolkningen klarerede sig med husråd eller rådførte sig med en af de mindst 2.000 "kloge folk", der sammen med jordemødre, »stærstikere" og "broksnikkere" udgjorde tidens uautoriserede behandlere. Hvis det lykkedes at undgå fækalieinficeret drikkevand, der spredte dysenteri, tyfus og leverbetændelse, ville man med stor sandsynlighed blive syg af fordærvede madvarer. Malaria plagede især Lolland-Falsters fugtige områder. Under koppepidemien døde der alene i København 1.457 børn. Én ud af 100 kvinder døde i barselssengen. 20-25 pct af alle nyfødte døde i løbet af det første leveår. Druk, svindsot og skørbug, dårlige tænder, veneriske sygdomme. Listen er lang og hårrejsende. Langt ind i 1700-tallet var der en afgrundsdyb kløft mellem de universitetsuddannede læger og de håndværksuddannede kirurger fra barberstuen. Bogen fortæller historien om tilblivelsen af Det Medicinske Selskab, om de mænd der stiftede selskabet, om det omkringliggende samfund og om de forudsætninger, som senere førte til lægestandens professionalisering.

Jens Lundgren og Lars Igum Rasmussen
VILD VIRUS: BAG KULISSEN I KAMPEN MOD SMITTE
Politikens Forlag
376 sider - 300 kr.

"Det var som at sende personalet i en krig, de ikke rigtigt var forberedte på." Vild virus giver et unikt, spændende og læseværdigt indblik i, hvad der skete bag kulisserne under coronapandemien. Jens Lundgren er den landskendte professor i infektionsmedicin, som er hovedpersonen i bogen, og her er der fuld opbakning til sygeplejerskerne. Lige fra de dygtige over-sygeplejersker der løste en næsten umenneskelig opgave med at sikre tilstrækkelige vagtlag. Til de nedslidte sygeplejersker som efter første smittebølge stod med psykisk svære oplevelser, hvor mange selv blev syge og fik senfølger. Det blev aldrig rigtig anerkendt som noget, hospitalet skulle tage ansvar for. Hospitalet sendt dem i krig, men var ligeglade med dem, da fjenden var væk. Bogen er gennem et personligt portræt tiltænkt alle, der gerne vil forstå, hvad der skete, og hvad vi kan lære af det. Forskernes kapløb med tiden, håndtering af udfordringerne og den milliarddyre testregning der gjorde, at Danmark lå nummer et i verden. Som der står i forordet, vil andre givetvis have andre udlægninger af rationalet bag de mange handlinger, beslutninger og politiske tiltag, der blev truffet.

Rikke Viemose
Håndbog for privilegieblinde mænd: Bogen til den forandringsparate mand
Grif
112 sider - 149,95 kr.

Sjov, kærlig og underholdende håndbog. Er tiden knap til læsning, eller savner du bare en oplagt (mandel)gave til manden, der indimellem har det lidt stramt med feminismen, men gerne vil blive klogere, er denne bog en mulighed. Helt nøgtern og humoristisk dekonstrueres myter og forudfattede meninger, man(d) kan have om f.eks. feminisme, sexismen, LGBT+, sex og samtykke, kvindesport og krænkelsesparathed. Bogen er tilegnet manden, der ser sig selv som et oplyst og åbent menneske, men som alligevel har svært ved at kapere den store fokus på MeToo, køn, normer og ligestilling. Som pludselig - meget uretfærdigt - bliver beskyldt for at mansplaine og være belærende, have blinde vinkler og for at diskriminere kvinder og minoriteter. Bogen stiller punkt for punkt spørgsmål, som udfordrer meninger om køn og ligestilling. Illustrationerne af Stine Spedsbjerg/Stinestregen understreger den humoristiske tilgang, som gør os klogere på, hvordan verden kan ses og opleves på en ny måde.

Delirium som tværfaglig disciplin

Den første bog på dansk om delirium, skrevet af særdeles kompetente forfattere, er en vigtig grundbog på tværs af specialer og faggrupper i sundhedssektoren. I praksis er det nemlig en tværfaglig opgave, som kræver samarbejde mellem læger, sygeplejersker og andre sundhedsprofessionelle for at lykkes.

Screening af delirium kan være svær i praksis, men selv erfarne klinikere overser delirium, hvis ikke der anvendes systematisk screening. Det nyeste og mest anvendte screeningsværktøj i praksis verden over er 4AT, som er valideret i en dansk oversættelse, og som frit kan downloades. Andre screeningsværktøjer er udviklet til intensive patienter og børn, der ligesom voksne har en høj prævalens ved kritisk sygdom.

Delirium kan forebygges ved hjælp af non-farmakologiske tiltag hos hver tredje patient. En vigtig pointe er, at det er en multikomponentintervention, som har effekt, og ikke de enkelte tiltag i sig selv. Formålet med de non-farmakologiske tiltag er at reducere tilstedeværelsen af risikofaktorer og dermed reducere længden og sværhedsgraden af delirium. Tiltagene omfatter reorientering, terapeutiske aktiviteter, tidlig mobilisering samt søvnoptimering og inddragelse af pårørende. Simple ting som døgnrytmebelysning, ure, kalender, briller, høreapparater.

☹☹ Bogen bør være obligatorisk grundbog for alle i sundhedssektoren.

Den grundlæggende sygepleje og omsorg skal sikre, at patienten er velhydreret, sikre at patienten kan se og høre, understøtte naturlig døgnrytme, forebygge/behandle obstipation, urinvejsinfektion, pneumoni, smertebehandling samt ernæring sup-

Marie Oxenbøll Collet, Laura Krone Larsen, Suzanne Forsyth Herling (red.)

DELIRIUM GRUNDBOGEN

280 sider – 369,95 kr.
FADL's Forlag 2022

pleret med kritisk medicingennemgang.

Tiltagene i bogen går igen på tværs af specialer og uddybes i den kontekst, de optræder i. Vi får bl.a. en grundig indføring i deliriums patofysiologi, screening, forebyggelse og behandling. Vigtige emner som palliation og støtte i efterføreløbet. Her skal især fremhæves kapitlet om delirium hos den geriatriske patient, som er et syndrom, der forekommer hyppigt på tværs af sektorer.

Flere samtidige sygdomme, polyfarmaci, aldersforandringer og påvirket funktionsevne resulterer i ”olympiadesyndromet”. Syndromet er et billede på en fysiologisk sårbarhed, hvor der ikke er nogen entydig årsagssammenhæng mellem sygdom og syndrom. Der ses ofte en kaskadereaktion, hvor en hændelse leder til flere, som leder til yderligere svækkelse og funktionstab både mentalt og fysisk. Det er baggrunden for, at tilsyneladende mindre begivenheder hos en skrøbelig person som f.eks. ny medicin eller urinvejsinfektion kan udløse delirium.

Gennem tiden har tilstanden været kaldt alt muligt andet end delirium, f.eks. konfus, sengefygtig eller aggressiv. Tilstanden ses hos op til halvdelen af alle geriatriske patienter. Det gør bogen særdeles vigtig, og den bør være obligatorisk grundbog for alle i sundhedssektoren.

Maj Siercke, ph.d., fagredaktør, Sygeplejersken og Fag & Forskning, (tidligere underviser i Delirium på Rigshospitalet).

Klog bog om teenagelivet med en mor, der skal dø

Vilma Sandnes Johansson
TÆNK IKKE PÅ MIG
Gutkind 2022
156 sider - 149,95 kr.

Vi ved det godt: Unge mennesker, der lever i familier, hvor en forælder har kræft, har brug for nærvær, omsorg og en forudsigelig hverdag med plads til at tale om sygdommen. De unge pårørende har imidlertid i lige så høj grad brug for at løsrive sig fra deres forældre og for at skabe sig en ny identitet gennem et ungdomsliv med kammerater, forelskelser, uddannelse og fester. Det er et dilemma, som mange unge og deres familier desværre ofte kæmper med alene, og hvor vi som sundhedsprofessionelle ikke altid formår at stille os til rådighed.

På bagsiden præsenteres bogen som "en autofiktiv roman om at være teenager og blive voksen samtidig med at ens mor konstant er ved at dø, men bliver ved med at være i live". Romanen giver et gribende, let læst og velskrevet indblik i familiens reaktioner, Selmas ressourcer, kærlighed og viljestyrke, men også i hendes sårbarhed, vrede og dybe ensomhed. Sidst men ikke mindst giver den et befriende ærligt indblik i den forløsning og frihed, som moderens død sideløbende med sorgen afstedkommer.

'Tænk ikke på mig' er en smuk og klog bog, som alle sygeplejersker, der arbejder med alvorlig sygdom, kan have glæde af at læse. Ikke kun som underholdning, men som et indholdsmættet narrativ om liv og død i en moderne familie.

Lene Seibæk, seniorforsker, professor i sygepleje, Kvindesygdomme og Fødsler, Aarhus Universitetshospital, Institut for Sundhed & Natur, Grønlands Universitet

Traumer skal tages alvorligt og håndteres

Gunhild Aaen Madsen
FOR DANMARK DEN ULTIMATIVE PRIS. HVEM FIK VI HJEM? ER DANMARK FOR DEM?
Saxo Publish 2022
300 sider - 199,95 kr.

Det kan være vanskeligt at finde den rette behandling af traumer. Vi følger den kvindelig soldat, som efter udsendelse får utilstrækkelig hjælp fra psykiatrien og Forsvarets Veterancenter. Kvinden har oplevet voldtægtsforsøg, afmagt og angst for at have alenevagter med afghanske soldater i lejren samt en ledelse, som ikke tager det alvorligt.

Kvinden har angst ved mænd, som hun forgæves frabeder sig i plejen. Hun har svært ved at redegøre nærmere for det traumatiske, hun har været udsat for, og får diagnoserne personlighedsforstyrrelse og bipolar lidelse. Hun får ikke systematisk identificeret PTSD.

Uden en PTSD-diagnose kan hun ikke få behandling, erstatning eller rehabilitering. Hun er indlagt med selvmordstanker og kan derfor ikke længere bo på veteranhjemmet, hvorefter hun hænger sig.

Kvindens mor er forfatteren, som gennem interview og journalnotater kortlægger, hvad der skete. Sundhedsvæsenet kan blive klogere på bogens pointer: Opmærksomhed på identifikation af længerevarende, traumatiske oplevelser. Opmærksomhed, når andre diagnoser er i spil. Forebyggelse af retraumatisering og opmærksomhed på oplevede arbejdsmiljøproblemer for tidligere udsendte soldater.

Kvinden kan ses i TV-udsendelsen 'Krigen i kroppen', som er optaget et år før det tragiske selvmord.

Jens Peter Hansen, sygeplejerske, ph.d., forsker/lektor, Psykiatrisk Afdeling Esbjerg, Forskningsenheden

Vi har brug for øjenvidner

BRITTA HØRDAM
Sygeplejerske, ph.d.,
seniorforsker, freelance.

Tekst **MICHAEL HOLBEK**

HVAD LÆSER DU LIGE NU?

"Emilie Stein Thorsens 'Generation 7/7 - Beretninger fra 25 unge voksne med skilte forældre'."

HVORDAN HAR DEN INSPIRERET DIG?

"Bogen er skrevet uden løftede pegefingre. I interviews med ligesindede samler hun viden om, hvad der har været godt og mindre godt ved at vokse op i skiftende familiekonstellationer, og hvordan det påvirker dem i deres voksenliv. Konklusionen er, at de er blevet meget hurtigt voksne selv. Nogle siger endda, at de er blevet mere støtteperson for deres forældre, end de fik lov til at være børn. Både for sygeplejersker og sundhedsplejersker er det vigtigt at få øjenvidneberetninger fra dem, der har oplevet de opvækstvilkår."

HVILKEN BOG BURDE ALLE SYGEPLEJERSKER LÆSE - OG HVORFOR?

"Jeg vil anbefale to bøger, der via historiske kilder udvikler fortællinger om vores fag. Karen Margrethe Maglekærs 'Sygeplejerskefortællinger - fra en anden tid' og Susanne Malchau Dietz bog 'Køn, kald og kompetencer - Diakonissestiftelsens kvindefællesskab og omsorgsuddannelser 1863-1955'. Det er fantastisk at være en del af en faggruppe, hvor flere kolleger fra egne rækker sætter vores fag og faglighed i perspektiv."

HVILKEN BOG FIK DU ALDRIG LÆST HELT TIL ENDE?

"Steffen Jacobsens spændingsbog 'Da jeg blev døden' om kapløbet om at lave verdens første atombombe. Emnet er så uhyggeligt, at jeg ikke kunne læse den."

FAGREDAKTØRENS UDVALGTE

Sanne Gantzhorn Hildebrand
EN BID AF HIMLEN
 62 sider – 99,95 kr.
 Forlaget Mellemegaard 2022

Det sætter dybe spor at miste sit ufødte barn. Med sin egen historie i centrum får vi forfatterens indblik i ubærlighedens overvældende sorg. En fortælling, som er drevet af, hvad forfatteren selv manglede af støtte i sit forløb. Måske det havde været godt at tale med én, som selv havde prøvet at miste et barn. Jordemoderen, der hjælper og guider og insisterer på et navn. Kalle, der er så lille, at han kan ligge i en skotøjsæske. Tanker på tværs af religioner og spiritualitet. Udfordringer fra omgivelserne i "at være i det svære", hvor den danske kultur, opdragelse og væremåde udmønter sig i kommentarer som "det skal nok gå". I stedet for at blive mødt med spørgsmålet: "Hvordan har du det?" så man selv kan afgøre, hvor meget eller lidt, der skal bringes på banen. Erfaringerne med omgivelserne, netværket og arbejdspladsen er blevet til en lille fin omsorgsguide til den, der mister.

Julie Eistrup-Esplat
**BIOGRAFTUREN
 SOM FJERNER FOBIER**
 En smertefri metode, der hjælper dig af med fobier og traumer
 47 sider – 129,95 kr.
 Skriveforlaget 2022

Frygt er defineret af en ubehagelig følelse forårsaget af troen på, at nogen eller noget er farligt, sandsynligvis forårsaget af smerte eller en trussel. Den følelsesmæssige reaktion, vi oplever, når vi føler frygt, foregår i sindet og kan føre til traumer og fobier som en slags overreaktion. Biografteren som metode lægger sig mellem hypnose og eksponeringsterapi, som er den mest an-

erkendte metode til at fjerne fobier. Helt forsimplet handler det om at huske tilbage på den episode, der har fremkaldt angsten, og ved hjælp af værktøjer om-danne den til en film, som skal spilles for sin indre biograf. Forfatteren til bogen, cand.scient. i biologi og master i NLP (Neuro Linguistic Programming), har sammensat allerede kendte metoder til "biografteren", som man kan følge som en guide, step by step igennem bogens letlæselige sider. Det gør den anvendelig, men svagheden er også, at den er helt uden kildehenvisninger til evidensen bag metoden.

Jean-Baptiste Del Amo
SØNNEN
 256 sider – 249,95 kr.
 Guitkind 2022

Er ondskab nedarvet eller et resultat af dårlig trivsel? Er det ondskabens fysiognomi, vi her præsenteres for i historien om en mor og hendes søn, og hvad der sker, da faren vender hjem efter at være forsvundet i flere år? Som i al god litteratur får vi her dilemmaer beskrevet, som vi som læsere selv må tage stilling til. Bogen manifesterer sig ved lyriske naturbeskrivelser og detaljerede personbeskrivelser, der aftegner menneskers psykiske univers, som rummer kærlighed, magt, jalousi, frygt og overlevelse. Her stilles spørgsmål om arv og miljø, og der trækkes tråde til Løgstrups skelnen mellem moral og etik. Vi følger, hvordan en udvikling kan gå fra tryk- heds til ængstelse, og hvordan denne ængstelse forplanter sig i et barn. Francois-Eric Grodins over-sættelse og sproglige bearbejdning er fremragende (Jens Bydam, sygeplejerske, cand.phil., står for denne omtale af 'Sønnen').

Danske øjne på global sundhed

Flemming Konradsen, Dan Meyowitch
 (red.)
**GLOBAL SUNDHED I DANSK
 PERSPEKTIV**
 175 sider – 249,95 kr.
 Djøf Forlag 2022

Vigtig, nødvendig og sublimt formidlet bog om global sundhed med danske øjne. Ikke noget "tung lærebog" over det.

Bogen har bidrag fra hele 23 kompetente forfattere fra øverste hylde inden for feltet. 11 kapitler, som alle indledes med en spændende case og afsluttes med perspektivering og løsningsforslag. Hertil opgaver til refleksion og diskussion og videre litteraturlæsning, hvis det er en dybdegående indsigt i emnet, man er ude efter. For det får man ikke her.

Bogen indledes med "Her til morgen hører du et interview i radioen, hvor WHO har...", og så er vi i gang med et demografisk og epidemiologisk blik på, hvor verdens befolkning er på vej hen. Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder tager udgangspunkt i en hjerteskrærende case fra Tanzania med et dødfødt barn. Udfordringer med det globale i det lokale er en case om den træge proces for at opnå dansk autorisation som sygeplejerske og jobudfordringer. Omskæring som etisk dilemma og normkritisk praksis folder modsætninger og konsekvenser ud. Digitale medier og deres betydning for sundhedsmæssige opfattelser, adfærd og praksis tager meget aktuelt udgangspunkt i vaccinemodstandere.

Casen, som udfoldes i kapitlet om medicinsk turisme, handler om en dansker, som tager til udlandet for at få fikset fedtdepoterne, men havner i det danske sundhedsvæsen med infektion. Kulturmøder i det danske sundhedsvæsen med pårørende som tolk, der ikke siger sandheden. Hvordan internationale organisationer og koordinering af global sundhed er nødvendig, når der er internationale kriser. Turisme og global sundhed med udgangspunkt i den første dansker, som bragte covid til Danmark. Miljø, klima og sundhed er også topaktuelle emner fra casen med barnet, som dør af svær astma pga. luftforurening. Sidste kapitel er om arktisk sundhed med en helt særlig case og problematik, som har både dansk og international interesse.

Maj Siercke, ph.d., fagredaktør, Sygeplejersken og Fag & Forskning

1

Fem internationale forlag sidder omsætningsmæssigt tilsammen på mere end halvdelen af verdensmarkedet for publicering af videnskabelig forskning. Hvor stor er den samlede årsomsætning?

- A. 100 mia. kr. årligt.
- B. 200 mia. kr. årligt.
- C. 300 mia. kr. årligt.

2

Hvorfor er det overhovedet et problem, at private firmaer tjener på bl.a. danskproduceret, sundhedsvidenskabelig forskning?

- A. Fagfællebedømmelse af videnskabelige artikler foregår uden honorering.
- B. Forlagene ejer alle rettigheder til de publicerede artikler.
- C. Danske forsknings- og uddannelsesinstitutioner skal betale for at få adgang til artikler.

3

Hvordan bliver artikler gratis tilgængelige for brugeren via "Open Access"?

- A. Forfatteren lægger artiklen på sin egen hjemmeside.
- B. Forfatteren kan ansøge forlaget, om de vil gøre det gratis.
- C. Forfatteren betaler forlaget for, at andre kan få gratis adgang til artiklen.

4

Hvad er et tidsskrift med høj impact factor?

- A. Jo højere impact factor, jo mere eftertragtet er tidsskriftet at publicere i.
- B. Høj impact factor er et andet udtryk for et højt lixtal.
- C. Høj impact factor kan om sættes til højere aflønning.

FORSKNINGS-FORMIDLING ER BIG BUSINESS

Tekst **HENRIK BOESEN**

Private firmaer tjener formuer på at formidle sundhedsvidenskabelig forskning.

5

Hvad er H-indekset udtryk for?

- A. "H" står for "Hold" – et indeks over endnu publicerede artikler.
- B. Et gennemsnit af, hvor mange videnskabelige artikler en forsker har publiceret i videnskabelige tidsskrifter.
- C. "H" står for "Health" – og er en klassificering af sundhedsvidenskabelige artikler.

6

Hvor anvendes H-indekset i praksis?

- A. Bl.a. ved lektorbedømmelser.
- B. Ved indeksering af artikeltype.
- C. Intern forskerjargon uden reel betydning.

7

Hvad er "Rovtidsskrifter"?

- A. Tidsskrifter, som ulovligt publicerer artikler hugget fra andre tidsskrifter.
- B. Tidsskrifter, som ikke bliver indekseret i internationale databaser.
- C. Tidsskrifter, som det er ekstra dyrt at publicere artikler i, fordi de er de mest eftertragtede.

8

Ser Dansk Sygeplejeråd nogen problemer i tingenes tilstand?

- A. Problemstillingen ligger uden for DSR's interessefelt.
- B. DSR ser en fordel i at anvende H-indekset som løn-fremmende faktor.
- C. Området er problemfyldt, og DSR's seneste forskningsudspil adresserer problemerne.

MANGELFULD VEJLEDNING SÅR TVIVL HOS STUDERENDE

Halvdelen af de sygeplejestuderende på 7. semester føler sig alene med ansvaret for at blive dygtige sygeplejersker. Hvis der mangler tid til refleksion og sparring i klinikforløbet, kan det have store konsekvenser, siger forsker Vibeke Røn Noer.

Tekst **MAI RATHJE SKOVGAARD** · Foto **BAX LINDHARDT**

Trine Løvenskjold var i praktik på et plejehjem på 2. semester af sygeplejerskeuddannelsen. Hun glædede sig til at prøve de ting af, hun havde lært i skolen, i praksis. Og til at suge masser af viden til sig om det fag, hun virkelig brændte for.

Men der gik ikke længe, før praktikforløbet skuffede. En uge efter hun var begyndt, sagde vejlederen op. Kort tid efter blev plejehjemmets anden sygeplejerske langtidssygemeldt. Resten af personalet bestod af social- og sundhedsassistenter og hjælpere. Trine Løvenskjold og de andre praktikanter kontaktede deres skole. Skolen kontaktede kommunen, som så satte en uddannelseskonsulent til at tage sig af dem. Men konsulenten var ikke uddannet sygeplejerske.

”Det var virkelig et problem i forhold til de sygeplejefaglige ting, og det var jo det, vi var der for,” fortæller Trine Løvenskjold.

”Allerede der blev jeg i tvivl om, om jeg egentlig ville være sygeplejerske,” fortæller hun.

For mange kasketter

I dag går Trine Løvenskjold på 6. semester og er i praktik et sted, hun er rigtig glad for. Men generelt føler hun sig uheldig, når hun tænker tilbage på sine praktikforløb. På 4. semester var der ikke nogen klinisk vejleder, da der ikke var nogle sygeplejersker med den funktion tilbage på afdelingen.

”Så det med at få sparring på daglig basis og have refleksioner undervejs var der bare ikke noget af,” fortæller hun.

I Trine Løvenskjolds 5. semesterpraktik var der én vejleder til 10 studerende. Vejlederen var tilmed afdelingsleder på plejehjemmet. Det betød, at Trine Løvenskjold og de andre studerende på de senere semestre mere eller mindre måtte vejlede dem på de tidligere semestre i de daglige opgaver.

→

Trine Løvenskjold er ikke den eneste, som har haft en ærgerlig praktik. "Når jeg snakker med andre om det, siger de ofte, at de selv har oplevet noget lignende."

PRAKTIKLØFTET

Sygeplejestuderendes Landsammenslutning SLS's indsatsområde 'Praktikløftet' skal forbedre forholdene under praktikken. Indsatsområdets formål er bl.a. at:

- præcisere, hvilke rettigheder de studerende har i praktikken.
- præcisere de læringsmæssige formål, så studerende og sygeplejersker kan arbejde sammen om at få opfyldt målene.
- styrke de studerendes evner til at gå i dialog med sygeplejersker og vejledere om de situationer, som gør dem utrygge.

"Det havde jeg jo virkelig ikke kompetencerne til," fortæller hun.

Bekymring stiger i takt med semestre

Trine Løvenskjold er ikke alene om at have stået uden vejledning under sin praktik. I en undersøgelse foretaget af DSR Analyse og Sygeplejestuderendes Landsammenslutning (SLS) i foråret 2022 erklærer 39 pct. af de studerende sig enige eller overvejende enige i en "oplevelse af

at stå alene med ansvaret for at blive en dygtig sygeplejerske". Samtidig er 37 pct. af de studerende enige eller overvejende enige i udsagnet om, at de i perioder bliver brugt som arbejdskraft uden fokus på læring. Andelen stiger, som uddannelsen skrider frem. For studerende på 7. semester er begge tal 49 pct. (se boks side 47).

61 pct. af de studerende erklærer sig desuden enten enige eller overvejende enige i, at de er bekymrede for, om de som

færdiguddannede vil være klædt godt nok på til at løfte ansvaret som sygeplejerske. På 7. semester er tallet 77 pct.

Forperson i SLS, Charlotte Gøtstad Sørensen, er også bekymret:

"Undersøgelsen er et tydeligt bevis på, at vi er nogle årgange af sygeplejerskestuderende, som ikke har fået et stærkt nok fundament på vores uddannelse. Den akutte mangel på sygeplejersker har alvorlige konsekvenser for vores praktik-

forløb og gør det særligt udfordrende at fuldføre uddannelsen.”

Vejledere er afgørende

Tallene ærgrer også Vibeke Røn Noer, som er sygeplejerske og arbejder som lektor og forskningsleder ved Forskningscenter for uddannelseskvalitet, professionspolicy og praksis ved VIA University College.

”Vejledning er helt afgørende i et uddannelsesforløb, og den kliniske vejleder som rollemodel spiller en enormt afgørende rolle. Så derfor vil fravær af vejledning, men også fravær af vejledere, have store konsekvenser,” siger Vibeke Røn Noer.

Tvivlen vendes indad

Trine Løvenskjold er frustreret over at føle, at hun ikke har fået nok læring ud af sine tidligere praktikforløb. Og det har af og til også fået hende til at tvivle på hendes egne evner. Var det hende, der ikke kunne finde ud af det? Var hun ikke robust nok?

Det billede kender Vibeke Røn Noer også fra sin forskning.

”Ofte er det sådan, at selvom det egentlig handler om noget strukturelt, så har de studerende en tendens til at vende det indad som et subjektivt spørgsmål rettet mod dem selv,” fortæller hun.

Tvivel og usikkerhed er nok en fast følgesvend på mange studier, vurderer Vibeke Røn Noer, men hun peger på, at det er problematisk, hvis tvivlen og usikkerheden slår rod hos de sygeplejerskestuderende:

”Fordi det kan få de studerende til at tvivle på deres fremtid i faget.”

Vil hellere læse videre

Trine Løvenskjold beskriver sig selv som stædig af natur og er overbevist om, at hun nok skal blive færdiguddannet. Men efter at have haft flere dårlige praktikforløb er hun blevet i tvivl om, hvad hun skal bruge sine sygeplejerskeuddannelse til.

Klinisk vejleder:

VIGTIGT AT KENDE SINE BEGRÆNSNINGER

Nørderi for faget og bevidsthed om ansvaret er nogle af de ting, som gør en vejleder god, mener klinisk vejleder Louise Søndergaard Jessen.

Jeg kan tydeligt huske, at jeg tænkte over, hvilken vejleder jeg gerne ville være og hvilken, jeg ikke ville være.”

Sådan siger Louise Søndergaard Jessen, psykiatrisk specialsygeplejerske og klinisk vejleder, når hun tænker tilbage på sine egne praktikforløb.

Louise Søndergaard Jessen brænder for at lære fra sig og sætter altid den studerende først.

”Før var jeg sikker på, at jeg bare gerne ville ud og arbejde. Men lige nu tænker jeg over, om jeg egentlig hellere vil søge direkte ind på en kandidatuddannelse. For jeg er både i tvivl om, om jeg har kompetencerne og lysten til at komme ud og arbejde som sygeplejerske.”

Trine Løvenskjolds uddannelsessted har ikke ønsket at deltage i denne artikel.

STUDERENDE ER BEKYMREDE FOR ANSVARET

SLS og DSR Analyse foretog en spørgeskemaundersøgelse blandt sygeplejestuderende i perioden den 22. april til den 5. maj 2022. 1.659 studerende deltog.

Undersøgelsen viser bl.a.:

- 39 pct. angiver, at de er enige eller overvejende enige i, at de oplever at stå alene med ansvaret for at blive en dygtig sygeplejerske. Af de studerende på 6. og 7. semester er andelen hhv. 48 pct. og 49 pct.
- 37 pct. er enige eller overvejende enige i, at de i perioder af deres praktik er blevet brugt som ekstra arbejdskraft uden fokus på læring. For studerende på 6. og 7. semester er andelen hhv. 35 pct. og 49 pct.
- 61 pct. er enige eller overvejende enige i, at de er bekymrede for, om de som færdiguddannede vil være godt nok klædt på til at løfte ansvaret som sygeplejerske. For de studerende på 6. og 7. semester er tallene hhv. 72 pct. og 76 pct.

Mens **Louise Søndergaard Jessen** overvejede at skifte job, tog hun ikke imod praktikanter, for hun ville ikke kunne stå inde for praktikforløbet, hvis hun stoppede som vejleder midt i forløbet.

Det er også en af grundene til, at hun og hendes daværende arbejdsplads, det retspsykiatriske afsnit P6 i Middelfart, vandt Sygeplejerskestuderendes Praktikpris i Region Syddanmark i 2021. Louise Søndergaard Jessen er for nylig blevet ansat som udviklingssygeplejerske i Ambulatoriet i Regionspsykiatrien, Gødstrup.

Respekt for vejledningstid

At være klinisk vejleder kræver formelt set ”bare” et kursus. Men derudover kræver det også en hel del nørderi inden for ens fagområde, mener Louise Søndergaard Jessen. Det kræver også et pædagogisk aspekt. For de studerende er forskellige, og derfor er vejledningen og mødet med den enkelte studerende også forskelligt fra gang til gang, fortæller hun.

Et godt praktikforløb kræver også, at hele afdelingen er med på, at tid til vejledning er noget, man skal have respekt for og ikke bare lige springer over.

NÅR JEG
SKAL MED
DEM TIL
EKSAMEN,
VED JEG
PRÆCIS,
HVILKEN
TYPE
DE ER

Når der er studerende på afdelingen, har Louise Søndergaard Jessen dem med sig ”stort set over alt”. I princippet kan det lige så vel være en af de andre sygeplejersker, der fungerer som daglig vejleder, men hun oplever, at det virker bedst, når hun selv har daglig kontakt med de studerende:

”Det betyder, at når jeg skal med dem til eksamen, ved jeg præcis, hvilken type de er, hvordan jeg skal spørge, og hvordan de griber opgaver an.”

Kender sine begrænsninger

En anden vigtig ting er klarhed om ansvar. På et tidspunkt blev den tidligere kliniske vejleder på afsnittet langtidssygemeldt. Louise Søndergaard Jessen blev uddannet vejleder og tog over.

”Jeg var godt klar over, at vejledningen, den studerende havde fået, op til at jeg tog over, var enormt mangelfuld. Det vidner om, at når strukturen ryger, så er det ikke nødvendigvis sikkert, at de andre tænker over, hvilket ansvar den sygemeldte kollega havde overfor den studerende. Det gjorde jeg også først selv, da jeg fik opgaven som vejleder på mig,” fortæller hun.

Hun mener, det er vigtigt, at både den kliniske vejleder og hele afdelingen kender sine begrænsninger. At man som vejleder og afdeling kan sige nej til at have studerende, når man af forskellige grunde ikke kan leve op til kvaliteten.

”Det skylder vi både den studerende og faget,” siger hun.

→
Københavns Professionshøjskole har en fast procedure for, hvad man skal gøre, hvis man ender i et uheldigt praktikforløb, fortæller **Randi Brinckmann**.

DE STUDERENDE SKAL VIDE, HVOR DE KAN FÅ HJÆLP

Dekan på Københavns Professionshøjskole Randi Brinckmann genkender billedet af usikre sygeplejerskestuderende. Hun mener, det er en evig opgave at forbedre og udvikle uddannelsen.

Tekst **MAI RATHJE SKOVGAARD** · Foto **KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE**

Usikkerhed blandt sygeplejestuderende kan ikke undgås fuldstændigt, men uddannelsesstederne kan gøre en del for at skabe de bedste rammer for de studerendes praktikforløb.

Randi Brinckmann, som er dekan ved det sundhedsfaglige fakultet på Københavns Professionshøjskole, fortæller, hvordan de på deres sygeplejerskeuddannelse sikrer, at praktikstederne lever op til kvalitetskravene.

Hvad tænker du om undersøgelsen, som bl.a. viser, at mange studerende føler sig usikre på, om de bliver dygtige sygeplejersker, og oplever at stå alene med ansvaret for at blive det samt føler, at de i perioder bliver brugt som ren arbejdskraft?

”Vi kan sagtens genkende billedet, og vi er opmærksomme på, at der er et forbedringspotentiale ude i klinikken. Jeg tror dog ikke, man kan undgå at være alene nogle gange som studerende, så det forbereder vi dem også på. Men det skal aldrig føles som om, der ikke er læring. Og

så skal de desuden vide, hvor de kan hente hjælp, hvis de bliver usikre på noget. Vi ved også fra vores egne dimittendundersøgelser, at mange studerende er usikre, når de er færdige på studiet. Samtidig mener jeg også, at man aldrig kan være 100 pct. klar, for der er bare forskel på at være under uddannelse og stå på egne ben. Derfor er det vigtigt med gode onboarding-forløb, så man bliver taget godt imod på sit første job.”

Hvad gør I for at sikre, at praktikstederne lever op til deres ansvar?

”Vi følger praktikforløbene nøje. Dels godkendelsen af dem, dels sikrer vi, at der bliver lavet en aftale med de studerende, når de begynder, og så evaluerer vi forløbet bagefter. Det er helt systematisk. Når de studerende laver evalueringer, følger vi nøje med i, om der er praktiksteder, som gentagne gange får dårlige evalueringer. Gør de det, tager vi fat i stederne for at høre, om der f.eks. er brug for, at de en periode ikke har studerende.”

**”VI ER
OPMÆRKSOMME
PÅ, AT DER ER ET
FORBEDRINGS-
POTENTIALE
UDE I KLINIKKEN**

Støtter I de studerende anderledes i øjeblikket, hvor der er mangel på sygeplejersker?

”Vi gør ikke noget anderledes, for vi har hele tiden holdt øje med de enkelte praktiksteder, og vi arbejder altid på at forbedre og udvikle uddannelsen. Vi er f.eks. begyndt at bruge mere simulations-træning for at give de studerende endnu bedre forudsætninger, til når de skal ud i de kliniske forløb. Og så har vi også haft et indsatsområde, som har handlet om at gøre endnu mere ud af at forberede de studerende på, hvad de kan forvente ude i klinikken.”

ANNONCE FOR ORION PHARMA

ANNONCE FOR ORION PHARMA

KRYDS OG VIND EN TUR til Hotel Koldingfjord

Mens juleflæsket bliver spist i december, er der måske lidt valgflæsk til overs. Temaet til valget var dog ikke til at tage fejl af. Spids blyanten og find frem til kodeordet i to dele. Der er to dejlige ophold på Hotel Koldingfjord på spil.

MAJ SIERCKE, ph.d., fagredaktør

Sygeplejerskens Julekryds har eksisteret siden 1999. Hold traditionen i gang og send løsningen til **Julekryds@dsr.dk** eller udfyld felterne nederst på siden, og send løsningen til Dansk Sygeplejeråd, Sankt Annæ Plads 30, 1250 København K, Att: Redaktionen. Skriv "Julekryds" på kuvertens nederste venstre hjørne. Husk navn, adresse, medlemsnummer og kodeord. Løsningen skal være fremme senest onsdag den 4. januar 2023.

De to vindere får hver et ophold på Hotel Koldingfjord bestående af **to overnatninger** for **to personer** inklusive **to middage og morgenmadsbuffeter**.

Vinderne får direkte besked og nævnes i *Sygeplejersken* nr. 1/2023, der udkommer fra den 16. januar.

KODE-ORD (1. DEL)	VIN-UDTRYK	KIRSTEN WALTHER-ROLLE	KODE-ORD (2. DEL)	SPANIEN	DE-POSTUM	STARTER BIBEL-NAVN	BERØMT PSYKIATER BIBELNAVN	SPORTS-UDSTYR BESKED	EFTER Q	RAKT	RUMMELIG	VÆK-STEN
SLÆGT-NING											JAG	
				KÆLER ÆNDRE			JØDE			HVER 12. MÅNED FISK		
SARS-COV-2								AFKØLE OPFØRE			BI-DRAGE	
LET JYDE						BINDE-ORD	VIA TEGNE-BOG	HEFTIG BLOM-STER			MIDT I FOKUS PARTISK	SLÆGT
1					LIDELSE RED-SKABER		TYSK-LAND	GAL KINE-SER		SLEM GRINTE		
FOR-KLARET						FATIGUE ODENSE-ANER						BILLEDE
VITAMIN	KOS ASK OG -?			TÆN-KER		ER VI MED I	DRIK LÅG		HJÆLPER TYSK REJSE-FIRMA			
KOL								DRIK DILD		SKJULT STRUDS		
TYRKIET VAN-DRING			TO-NE			KVÆL-STOF	3 ENS LAND			GRESS DYDIG		GLANET
						SEPSIS ENS					2 ENS	
RETTE	MOSSIN FAST-GØRE				FUGL GRÆSK TEGN				FØDE-VARE MÅLE			
						SPINDE-REDSKAB SMERTE		KLUB STRØM		VITAMIN BIOD		STONE
										OPHØJE		
SPINA							LAND-MAN-DEN					

NAVN

MEMLEMSNUMMER

ADRESSE

LØSNING

Efter at Plejecenter Støberiet er gået over til at notere nærvæd-ulykker og hændelser på en app, bliver alle tilfælde registreret. "Så kan vi handle på det," siger sygeplejerske og arbejdsmiljørepræsentant **Tanya Hornnæs Svensson**, som her er ude hos borger Viggo Jensen.

IKKE FLERE BLÅ MÆRKER

Tekst **ULLA ABILDTRUP**
Foto **LARS HORN**

På Plejecenter Støberiet registrerer medarbejderne flere nærvæd-ulykker i en app, end de gjorde på papir. Det har styrket forebyggelse af arbejdsulykker og mistrivsel. Appen løfter trivsel generelt, fordi kollegerne ranglister deres dag og giver hinanden skulderklap.

For halvandet år siden gik medarbejderne på Plejecenter Støberiet midt i Brønderslev i Nordjylland væk fra papirskemaer til registrering af nærvæd-ulykker og hændelser og over til en app. Det nye værktøj har givet arbejdsmiljøet et betydeligt løft:

"Papirskemaerne var besværlige at udfylde, og mange fik det ikke gjort. De sagde 'pyt', selvom de f.eks. havde slået sig. Når vi i dag registrerer i appen på vores smartphone, tager det kun et minuts tid, så nu får vi faktisk indberettet alle tilfælde," fortæller sygeplejerske Tanya Hornnæs Svensson, som er arbejdsmiljørepræsentant (AMIR) på plejecentret.

Registrering af hændelser og nærvæd-ulykker er lovpligtige, fordi arbejdspladserne skal bruge registreringerne til at forbedre arbejdsmiljøet og forebygge arbejdsskader. Men besværlige arbejdsgange betyder, at det ikke altid sker. Derfor har den danske softwarevirksomhed TeamEffect udviklet redskabet 'Mine hændelser', som indgår i appen på Støberiet.

Når en medarbejder på Støberiet registrerer en hændelse eller nærvæd-ulykke, får AMIR og leder en besked både i appen og på mail.

"Så kan vi handle på det, hvad enten det er mindre ting som en stødt albue eller en hændelse med høj påvirkning som

f.eks., hvis en beboer var ved at falde og måtte gribes af en medarbejder," forklarer Tanya Hornnæs Svensson.

Seng gav blå mærker

Det stigende antal registreringer af små og større hændelser og nærvæd-ulykker har medført en række forbedringer for medarbejderne.

"Vi opdagede f.eks., at der var en seng hos en beboer, som medarbejderne hele tiden gik og stødte sig på. Så blev den flyttet lidt. Vi har også fået nye skraldevogne til bleer m.m., fordi det viste sig, at de gamle var tunge og svære at manøvrere, og medarbejderne fik et riv i ryggen, når vognene skulle over et bump på vej til affaldscontaineren," siger Tanya Hornnæs Svensson.

"Det er ting, som mange måske regner for småproblemer og ikke går til lederen med. Men når jeg og lederen kan se indberetningerne i appen, har vi mulighed for at lave om på tingene."

Hun nævner også hændelser, hvor en medarbejder er blevet slået af en dement beboer:

Sådan registrerer Støberiet hændelser

Åbn appen

Gå ind i 'Mine hændelser'

Vælg kategori for hændelse

Ranglist hvor meget hændelsen har påvirket dig fra nul til fem røde prikker

Skriv eventuelt kommentarer og tryk send

Sådan registrerer Støberiet deres arbejdsdag

Åbn appen

Gå ind i 'Min arbejdsdag'

Giv dagen en farve på en skala fra et til fem

Skriv eventuelt en kommentar og tjek ud

delbart farve hele ens syn på dagen. Men når man så sidder i sofaen om aftenen og har pustet ud, var den måske ikke helt rød alligevel.”

”Og så bruger vi meget at give hinanden et skulderklap i appen. Det er ikke altid, man husker at sige tak for hjælpen lige på dagen, og med skiftende vagter kan der gå længe imellem, at man ses. Så er det fint at kunne skrive i appen ’Tak fordi du gav en hånd i den situation’,” siger Tanya Hornnæs Svensson.

Hun tror, at det øgede fokus på trivsel og arbejdsmiljø også kan vise sig at være positivt ift. fastholdelse og rekruttering af medarbejdere til Støberiet. ●

”Den enkelte ville måske ikke før registrere det som en hændelse, fordi ’sådan er det bare at arbejde på et plejecenter.’ Men nu hvor vi får det hele med, kan vi måske lige pludselig se et mønster, hvis flere registrerer noget lignende, og så kan vi tage hånd om problemet. Vi er blevet meget bedre til at forebygge,” forklarer Tanya Hornnæs Svensson.

Hun understreger, at registreringerne også er vigtige, hvis en hændelse først efter nogen tid rammer medarbejderen hårdt:

”Nogle medarbejdere kan opleve at blive overfuset af en pårørende. Første gang det sker, har det måske ingen betydning, men efter tre gange må medarbejderen måske sygemelde sig med ondt i maven, og så er det vigtigt, at vi har fået hele forløbet registreret,” siger hun.

Mange flere ’grønne’ dage

I appen giver medarbejderne på Støberiet også deres arbejdsdage karakterer ud fra en skala med fem farver, hvor grøn er en god dag, mens rød er meget dårlig.

”Vores leder og jeg kan se farverne, og hvis der er mange orange og røde dage,

kan vi spørge ind til, hvad det skyldes. Der kan være dårlig kemi mellem en medarbejder og en beboer eller mellem to medarbejdere, og så tager vi en snak og forsøger at løse udfordringen,” forklarer Tanya Hornnæs Svensson.

Løsningen kan være en ændring i vagtplanen, eller at der sættes en ekstra medarbejder på, når en beboer skal have ordnet nedre toilette for at undgå, at hun slår.

”Vi italesætter udfordringerne og er samtidig blevet opmærksomme på, at langt de fleste dage er grønne, selvom vi er pressede pga. travlhed. Appen giver os medejerskab til et godt arbejdsmiljø og trivsel, hvor man måske før havde en tendens til at mene, at det var ledelsens ansvar alene. Og vi har faktisk fået mange flere grønne dage,” siger Tanya Hornnæs Svensson.

Tak via app

Som et ekstra plus fremhæver hun, at man kan give dagen karakterer længe efter, at arbejdsdagen er slut:

”Hvis den sidste halve time på en vagt har været forfærdelig travl, kan det umid-

Faglig udvikling

– på hospitalsskib i Senegal

Sygeplejerske, legetante og rengøringsassistent. Anæstesi-sygeplejerske Anni Helene Kanstrup havde mange roller, da hun arbejdede på hospitalsskibet Mercy Ships, hvor hun bl.a. var med til at forvandle en mand fra at være invalid til arbejdsdygtig. Arbejdet på skibet var i bogstavelig forstand lønnen i sig selv.

Tekst ULLA ABILDTRUP · Foto MERCY SHIPS

”I ngen i Danmark går så længe med en tumor, at den til sidst er ved at kvæle dem, eller går rundt med en tumor på 1.600 gram på låret. Men det oplevede jeg på hospitalsskibet *Africa Mercy* i Dakar,” fortæller anæstesisygeplejerske Anni Helene Kanstrup.

De to patienter var blandt dem, som den amerikansk-baserede internationale hjælpeorganisation Mercy Ships hjalp, mens Anni Helene Kanstrup var ombord i december 2019 og januar 2020.

”Jeg hørte om Mercy Ships ved et tilfælde, og da jeg altid søger efter faglige udfordringer, blev jeg interesseret,” siger Anni Helene Kanstrup.

”Jeg har været udsendt med Forsvaret og arbejdet i en lang række lande, men opgaven i Afrika var noget helt specielt,” siger den berejste sygeplejerske, der lige nu bl.a. er sygeplejerske på Endelave og Tunø.

Fra invalid til funktionsdygtig

Patienterne udvælges af Mercy Ships gennem besøg i landsbyer i Senegal, inden kirurgerne og sygeplejerskerne kommer

ombord på hospitalsskibet. Manden med tumoren på 1.600 gram var næsten invalideret før operationen og kunne ikke deltage i familiens livsnødvendige markarbejde, men forlod hospitalsskibet fuldt funktionsdygtig.

Anni Helene Kanstrup deltog også i operationen af en ung mand uden næse. Kirurgerne delte simpelthen kraniet i to og byggede en næse op, og den unge mand kunne gå derfra som en næsten normalt udseende mand, efter at han havde været gemt væk i årevis.

”Cheflægen på hospitalsskibet sagde, ’Vi kan ikke ændre verden, men vi kan ændre verden for et enkelt menneske’, og det gav rigtig god mening for mig,” siger Anni Helene Kanstrup.

Opgaver udover det sygeplejefaglige

Et ophold på Mercy Ships er for egen regning og koster 400 dollars om måneden inklusiv kost og logi. Dertil kommer rejsen tur-retur. Alligevel besluttede Anni Helene Kanstrup sig for at spare op, så hun kunne komme afsted.

En del af de børn, sygeplejerske **Anni Helene Kanstrup** var med til at operere, da hun var udsendt med Mercy Ships, var stærkt hjulbenede. Hos nogle vendte fødderne bagud. Det fik de rettet op på på hospitalsskibet.

”Jeg har videreuddannet mig inden for såvel intensiv som præhospital og vil gerne bruge min viden og erfaringer så bredt som muligt,” forklarer hun, og det ønske blev opfyldt i Dakar.

”Herhjemme er vi vant til at ringe efter en tekniker, når temperaturen i operationslokalet f.eks. bliver for høj. Men på Mercy Ships er man helt afhængig af, om der en frivillig til stede med netop de kvalifikationer, ellers må du selv løse problemet. Faggrænserne er meget mere flydende, uden at det går ud over kvaliteten af behandlingen,” siger Anni Helene Kanstrup.

Hun roser skibets teamwork og har ingen sure miner over, at hun f.eks. var en del af rengøringsholdet hver fredag.

”Et ophold på Mercy Ships kræver pragmatisme i forhold til de opgaver, som ligger ud over det sygeplejefaglige.

Der ser vi nok lidt mere skarpt på faggrænserne i Danmark, selvom tingene herhjemme også ændrer sig i takt med udfordringerne med at rekruttere og fastholde medarbejdere.”

Ikke blot en hat og et mundbind

Anni Helene Kanstrup havde arbejdsdage på både 10 og 12 timer, men der var også eftermiddage, hvor hun havde tid til at lege med børnepatienterne og tale med de voksne patienter om deres liv.

”I Danmark er jeg bare en hat og et mundbind for patienterne, på Mercy Ships var der nogle gange også tid til at gå på dækket og agere legetante for de mange børn, vi opererede. Deres senge var på hospitalsskibets vogndæk, men et par timer hver eftermiddag kom de op i den friske luft.”

”Det pædagogiske arbejde er jo ikke en del af min opgave herhjemme, men det fylder faktisk også, når jeg er ude med Forsvaret. Soldaterne opsøger mig typisk officielt for at få et godt råd om køb af en gave til kæresten derhjemme, men når vi så er kommet på tomandshånd, taler de ofte om deres hjemve, og de samtaler sætter jeg pris på.”

Operation på højt niveau

Opholdet i Dakar har vist Anni Helene Kanstrup, hvordan man kan drive et sundhedsvæsen med meget små midler og under helt andre vilkår end de danske.

”Vi stod i et lavloftet lokale med elendig udsugning, men opererede på lige så højt niveau som i Danmark. Vi skal ikke implementere de arbejdsvilkår herhjemme, men det er interessant at se, at man kan løse opgaverne på mange forskellige måder og med færre ressourcer. Det kan vi godt lære af.”

Hun har også taget en stor rummelighed med sig hjem fra Afrika:

”Udlændinge kan have det svært på det danske arbejdsmarked både sprogligt og i forhold til en skepsis over for deres kvalifikationer. I dag møder jeg dem med en langt større forståelse, fordi jeg selv har været nødt til at italesætte min erfaring og uddannelse i udlandet. Min rummelighed inkluderer også andre faggrupper – ikke alle opgaver på et hospital kræver en akademisk uddannelse. Lad os bruge ressourcerne bedst muligt, så længe det er fagligt forsvarligt,” siger Anni Helene Kanstrup. ◉

• Dengang •

FRIVILLIGE SYGEPLEJERSKER

Når der har været krig eller katastrofer i verden, har der altid været brug for frivillige sygeplejersker. Under Første Verdenskrig, hvor billedet stammer fra, var sygeplejerskerne med helt ude ved fronten. Sygeplejerskerne på fotografiet var udstationeret ved K.K. Beobachtungshospital, Bielitz i Polen, i 1915. De frivillige sygeplejersker var organiseret i forskellige grupper, som var helt eller delvist støttet af myndighederne eller af hjælpeorganisationer. For nogle af de frivillige sygeplejersker var krigen dengang en chance for at komme hjemmefra og arbejde selvstændigt.

Kandi dat uddar nelse

Kandidat-
uddannelse i
sygepleje

Studiestart
1. september
2023

Kandidatuddannelse i Sygepleje (cand.cur.)

Bliv rustet til spændende jobs i fremtidens sundhedsvæsen

Er du sygeplejerske, eller har du en professionsbachelor i sygepleje? Vil du gerne styrke din faglighed og dine karrieremuligheder? Så overvej en Kandidatuddannelse i Sygepleje på Roskilde Universitet.

Fra sommeren 2023 udbyder vi linjerne Nursing Science og Advanced Practice Nursing (APN). På to år får du en akademisk overbygning, der retter sig mod centrale kliniske, ledende, undervisningsrelaterede og videnskabelige funktioner i fremtidens sundhedsvæsen.

Uddannelsen kan gennemføres som fuldtidsstudium eller erhvervskandidatuddannelse.

Informationsmøder

Kom og hør, hvordan du skærper din profil med en videreuddannelse i sygepleje.

Online:

Tirsdag den 24. januar 2023 kl. 15.30-17.00
<https://ruc.dk/arrangementer/kandidat-sygepleje>

Åbent Hus:

Torsdag den 9. februar 2023 kl. 13.00-18.00 på Roskilde Universitet, Universitetsvej 1, 4000 Roskilde
Læs mere om uddannelsen og informationsmøderne på ruc.dk

1. februar 2023 flytter Kandidatuddannelse i Sygepleje fra Aarhus Universitet i Emdrup til Roskilde Universitet. Uddannelsen forbliver dermed i Øst-Danmark.

Navne

NY CHEFSYGEPLEJERSKE PÅ AKUTAFDELINGEN, HORSENS

Kirstine Leth Hjort tiltræder som ny chefsygeplejerske på Akutafdelingen, Regionhospitalet Horsens, den 15. januar 2023.

Kirstine Leth Hjort har 18 års erfaring som leder, heraf 14 år som chefsygeplejerske, med sig fra Aarhus Universitetshospital. Hun kommer fra en stilling som chefsygeplejerske i Lever-, Mave- og Tarmsygdomme på Aarhus Universitetshospital.

Herfra har den nye chefsygeplejerske også erfaring bl.a. som afdelingssygeplejerske ved Abdominal Kirurgisk Afdeling og som chefsygeplejerske ved Afdeling for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi.

Kirstine Leth Hjort har bl.a. gennemført en master i offentlig ledelse og en diplomuddannelse inden for både ledelse og sundhed.

SVAR PÅ

TESTEN

SIDE 43

1: B, 2: A+B+C, 3: C, 4: A

5: B, 6: A, 7: B, 8: C

Vidste du, at lægemidler er involveret i 50% af utilsigtede hændelser?

Næste hold starter januar og februar 2023

"Jeg har lært så meget og glæder mig til at starte en masse ting op i min afdeling som medicinansvarlig sygeplejerske. Jeg kan kun anbefale kurset"

Farhiya Abshir Abdi, MAS siden 2018 på Bispebjerg Hospital

Vil du være den næste Medicinansvarlige Sygeplejerske (MAS) på din afdeling, og være med til at skabe bedre medicinkendskab og patientsikkerhed?

Styrk din viden indenfor lægemidlers egenskaber og vej gennem kroppen gennem undervisning fra bl.a. læger, sygeplejersker og farmaceuter.

Uddannelsen er GRATIS for sygeplejersker i Region Hovedstaden. **10 kursusdage over 4 måneder.**

Kurset udbydes af Klinisk Farmakologisk Afdeling og Center for HR og Uddannelse.

Tilmeld dig på www.Farmakurser.dk

Eller kontakt os på: info@farmakurser.dk eller tlf.: 38 63 51 02.

Vidste du, at Sorbact® Compress skal være i direkte kontakt med såret?

Sorbact® Compress er beregnet til brug i behandlingen af rene, kontaminerede, koloniserede eller inficerede væskende sår. Sorbact® Compress skal altid være i direkte kontakt med såret for at have effekt.

Sorbact® Compress er et ikke-absorberende, bakterie- og svampebindende sårkontaktlag. Compressen lader sår væsken trænge igennem til en sekundærbandage.

Sorbact® Compress forebygger og behandler sårinfektioner, og fremmer dermed sårhelingen. Bandagen kan anvendes sammen med kompressionsbehandling og sammen med et NPWT-system.

Scan QR-koden og bestil prøver eller book et møde med en af Sorbact® produktspecialister

Kan anvendes sammen med NPWT

- ✓ Forebygger og behandler sårinfektioner
- ✓ Fjerner bakterier, svampe og endotoksiner på en sikker måde
- ✓ Effektiv mod de 5 højest prioriterede WHO patogener

Sorbact® er et registreret varemærke tilhørende ABIGO Medical AB

2020-93

Essity Denmark A/S
Cydevang 33
DK-3450 Allerød

sorbact.dk
+45 48 16 82 20
info@sorbact.dk

Find din arbejdsglæde

- Vi har spurgt vores vikarer, og svaret er klart.
Hos POWERCARE kan du finde din
arbejdsglæde.

Scan QR koden og læs mere.

POWER
CARE

Bliv vikar

MEDLEMSTILBUD

Vind ophold i fritidsbolig

Deltag i lodtrækningen om et ophold i Sygeplejerskernes Fritidsboliger i sommer- og efterårsferien 2023.

I februar trækkes der lod om ophold i højsæsonen (uge 27-32 + uge 42).

dsr.dk/fritidsboliger

MEDLEMSTILBUD

Book til medlemspris

Som medlem kan du booke ophold på Hotel Koldingfjord til medlemspris.

Her er masser af muligheder for gåture i de skønne omgivelser og i hyggelige Kolding.

Læs mere om, hvilke datoer du kan booke på hjemmesiden.

dsr.dk/rabatter

Har du en professionsbachelor?

Så byg ovenpå med en kandidat fra SDU!

**Kom til Åbent hus
8. februar 2023, kl. 12-16
på Syddansk Universitet
i Odense.**

Læs mere på sdu.dk/sund/uddannelser

På SDU har vi en række kandidatuddannelser, der er rettet til professionsbachelorer fra sundhedsområdet, det sociale område eller undervisningssektoren.

Kandidat:

Idræt og sundhed

Folkesundhedsvidenskab

Folkesundhedsvidenskab, intervention og evaluering

Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse

Klinisk sygepleje

Erhvervskandidat

(4-årig, hvor du kan arbejde samtidig med, at du læser):

Klinisk sygepleje

Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse

DR. WARMING BASISCREME

- FØRSTEHJÆLPEN TIL TØR HUD OG AFSPRITTEDE HÆNDER

Dr. Warming Basiscreme er en blødgørende og fugtbevarende 92% fedtcreme. Velegnet som hudpleje ved børneeksem, psoriasis, meget tørre hænder og sprækkede hæle. Virker kløestillende.

Dr. Warming Basiscreme er dansk produceret, indeholder kun 4 ingredienser og er testet på hudafdelingen på Bispebjerg Hospital.

Følg os på [drwarming.dk](https://www.drwarming.dk)

Find produktinformation og forhandlerliste på [drwarming.dk](https://www.drwarming.dk)

NORDIC CONSUMER HEALTH DANMARK

PRODUCERET I DANMARK GJENNEM MERE END 20 ÅR

92% fedtcreme
Dr. WARMING BASISCREME
BLØDGØRENDE OG FUGTIGHEDSBEVARENDE

Til den meget tørre og irriterende hud

BASISCREME

Jeg har daglig kontakt med rigtig mange patienter og afspritter derfor mine hænder ofte i løbet af dagen. Dr. Warming basiscremen er min faste ven hver dag på mit arbejde.

” Diane Uwase
mave/tarm kirurgisk sygeplejerske

Gustav Winther Eriksen
4. semester
KP Diakonissestiftelsen

Caroline Gundgaard Mulvad
5. semester
VIA Viborg

Dina Helbo Bredal
5. semester
VIA Viborg

Alex Bülow
2. semester
KP Hillerød

JACOB MADSD LUNDSTEEN
2. semester
KP Bornholm

Skrøbelighed har mange facetter

Karriereskift fra hæsblæsende IT-business til nærvær og eftertænksomhed på sygeplejestudiet giver en helt særlig motivation og glæde.

Jeg har altid været glad for mit job – arbejdet mange timer, højt gear, IT-branchen, boet midt i København, pulserende og til tider hektisk. Jeg har egentlig altid følt, at jeg gjorde en forskel på mit arbejde, men ønsket om at gøre en forskel på en anden måde voksede inde i mig. Lysten til nærvær, omsorg og at være tæt på mennesker.

Det har ikke været impulsivt for mig at søge sygeplejerskegerningen. Jeg søgte ind første gang for fire år siden, men blev skilt umiddelbart efter at jeg havde søgt ind og tænkte, at det var lige vel meget forandring på én gang. Man kan vel godt sige, at det er efter moden overvejelse, at jeg nu sidder som 2. semester-studerende på Bornholm. Hvor er både dét og her dejligt.

Jeg har i løbet af min karriere fået mange kurser og efteruddannelse, men jeg kan næsten ikke sætte ord på, hvor stor en luksus det er at få hældt så meget nyt og spændende ind i hovedet. Det burde være alle forundt at få lov til på et tidspunkt i livet, hvor man virkelig værdsætter det.

Ét er at studere, noget andet er forestillingerne om, hvordan det vil være at arbejde som sygeplejerske. Den store syretest for mig var det kommende klinikophold. Mon det hele nu også var så fantastisk, som jeg gik og forestillede mig?

Praktik på 1. og 2. semester er sammenhængende, og jeg har haft det store privilegium at få lov til at være på sengeafsnit 1, Neurologisk afdeling på Bornholms Hospital. Gudskelov blev jeg meget bestyrtet i, at dette er den helt rette vej. Jeg var vanvittig imponeret over sygeplejen i en travl hverdag og hvor meget omhu, nærvær og eftertænksomhed, der blev lagt i behandlingen af patienterne. Jeg har dejligt meget at lære endnu!

I min første praktikperiode fulgte jeg en patient i lidt over tre uger. En ”ung mand” i midt fyrrerne, der blev indlagt efter en blodprop. Udover det ualmindelig spændende, faglige aspekt var det, jeg reflekterede mest over, hvor skrøbeligt livet egentlig er. Fra den ene dag til den anden ser livet, som man kender det, slet

ikke sådan ud mere ift. job og muligheder og at kunne gøre de ting, man har lyst til.

Jeg har selv været i en proces med livsforandring, men har foretaget valg. Valg til noget *jeg* synes er bedre. Med patienten er det den omvendte verden, der er ikke foretaget et valg, og forandringen er ikke nødvendigvis til det bedre. Dét at kunne give bare et ydmygt bidrag til, at en sådan mand kommer bedst muligt videre, er for mig meningen med livet lige nu, og jeg er glad.

Skrøbelighed har mange facetter, for oplevelsen af at bringe mig selv i spil på en anden måde, end jeg har været vant til, har været både overvældende og givende. Det spiller nok også ind, at jeg hele tiden havde i baghovedet, at det lige så godt kunne have været mig. Givet hvor skrøbeligt livet er, er jeg glad for, at jeg i dag bruger min tid på det, jeg har allermost lyst til, nemlig at studere sygepleje hvor omhu, nærvær og eftertænksomhed er omdrejningspunktet.

JOB

Se alle stillinger
www.job.dsr.dk

Praktiske oplysninger til annoncører

Deadline kl. 9:00 for indtastning af KURSER/MØDER/MEDDELELSER på www.dsr.dk under Information til annoncører

Nº 1 — 2022 9. december 2022	Nº 2 — 2023 13. januar	Nº 3 — 2023 10. februar 2023
--	----------------------------------	--

Vejledning ved indtastning af kurser/møder/meddelelser, kontakt redaktionen enten Ditte Jørgensen, dtj@dsr.dk, tlf. 4695 4121 eller Henrik Boesen, hbo@dsr.dk, tlf. 4695 4189,

Rådgivning og vejledning vedr. opsætning af annoncer

Media-Partners ApS · Alhøjvej 2, Stilling · 8660 Skanderborg
Tlf. 2967 1446 · Mail: marianne@media-partners.dk
www.media-partners.dk · Her kan du også rekvirere medieinformation

Indleveringsfrister for STILLINGSANNONCER til de kommende numre

Nº 1 — 2022 15. december 2022	Nº 2 — 2023 19. januar 2023	Nº 3 — 2023 16. februar 2023
---	---------------------------------------	--

Sidste frist for indlevering af materiale er kl. 10:00 hos Media-Partners ApS

Udgivelsesdatoer

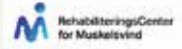
Nº 1 — 2023 16.-19. jan. 2023	Nº 2 — 2023 6.-9. feb. 2023	Nº 3 — 2023 6.-9. marts. 2023
---	---------------------------------------	---

NETANNONCER

<http://job.dsr.dk/> samler jobopslag fra alle hjørner af sygeplejerfaget – fra alle landsdele og af alle typer: Fuldtid, deltid, lederstillinger, studiejob og fleksjob.

Sygeplejerske til vagtfri stilling som ALS-konsulent

Høje Taastrup
Ansøgningsfrist 15. december 2022

SENIORSAMMENSLETNINGEN

Medlemmer, der er fyldt 55 år, er velkomne til Seniorsammenslutningens arrangementer

HOVEDSTADEN

Seniormøde i Kreds Hovedstaden Central/Vest 4. januar 2023

Retspsykiater Mette Brandt-Christensen fra Sankt Hans Hospital.

"Om retspsykiatri sådan lidt generelt, aktuelt og en smule historisk". Fortæller desuden lidt om sit daglige arbejde.

Tid og sted:

4. januar 2023 kl. 14:00 - 16:00
DSR Kreds Hovedstaden, Frederiksborggade 15, 4 sal, 1360 København K

Arrangør:

Seniorsammenslutningen Kreds Hovedstaden Central/Vest

Tilmelding:

Senest 28. december 2022 til Birthe Kock Tlf. 2674 1105 eller på mail: balkock@hotmail.com

Pris:

20 kr.

MIDTJYLLAND

Bydelsmødre - Oplæg ved Thiahes Thiaharaja

Bydelsmødre er primært kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, flygtninge og familiesammenførte. De gør en frivillig indsats for at bringe håb og forandring i isolerede kvinders liv. Har udgivet bogen "Mit livs rejse".

Tid og sted:

18. januar 2023 kl. 14:00 - 16:00
Holstebro Aktivitetscenter, Danmarksgade 13 A, 7500 Holstebro

Arrangør:

Seniorsammenslutningen Kreds

Midtjylland - VEST

Tilmelding:

Senest 4. januar 2023 til Karen Margrethe Kølbæk, tlf. 2241 7491 eller på mail: kmk_285@hotmail.com

Pris:

50 kr.

Foredrag med afsæt i bogen "Hvis suk var luftballoner"

Forfatter Annette Jakobsen fortæller og viser billeder, med afsæt i sin bog. Enestående indblik i livet som tysk flygtning i tiden 1945-1948 i lejren Gl. Rye. Stærkt personlige beretninger om tvunget ophold i et fremmed land.

Tid og sted:

30. januar 2023 kl. 14:00 - 16:30. DSR Kreds Midtjylland, Marienlystvej 14, 8600 Silkeborg

Arrangør:

Seniorsammenslutningen Kreds Midtjylland - Syd

Tilmelding:

Senest den 20. januar 2023 til MobilePay 3744QY. Max 60 personer - først til mølle

Pris:

75 kr. som dækker foredrag og kaffe/te og kage

Yderligere oplysninger:

Kontaktperson:
Kamma Kloppenborg, mail: kammakloppenborg@gmail.com

KREDSMØDER

SJÆLLAND

Pensionsmøder med PKA

Vi afholder i samarbejde med PKA to pensionsmøder. "Lær din pension at kende" er for PKA-medlemmer i alderen 18-57 år. "Planlæg din pension" er for PKA-medlemmer i alderen fra 58 år. Tilmelding via kredsens hjemmeside.

Tid og sted:

23. januar 2023 kl. 16:30 - 19:00
DSR Kreds Sjælland, Møllevvej 15,
4140 Borup

Arrangør:

DSR, Kreds Sjælland

Tilmelding:

www.dsr.dk/kredse/sjaelland/arrangementer

Vi havde en fest på arbejdet, men så kom Preben - virtuelt

Hør det meget spændende oplæg af Rikke Østergaard virtuelt. Aktive medlemmer, SLS studerende og seniorer i kredsen i DSR kan deltage. Læs mere på kredsens hjemmeside.

Tid og sted:

30. januar 2023 kl. 17:00 - 18:30
Microsoft Teams

Arrangør:

DSR, Kreds Sjælland

Tilmelding:

www.dsr.dk/kredse/sjaelland/arrangementer

MEDDELELSER**Generalforsamling i FS for****ØNH-kirurgiske Sygeplejersker**

Der afholdes ordinær generalforsamling (GF) i Fagligt Selskab for Øre-Næse-Halskirurgiske Sygeplejersker (FS25) d. 3. marts 2023. Mere info om GF findes på vores hjemmeside: www.dsr.dk/fs/fs25

Tid og sted:

3. marts 2023 kl. 20:00 - 21:30
Legoland Konference, Åstvej 10,
7190 Billund

Yderligere info:

Generalforsamlingen afholdes umiddelbart i forlængelse af vores årlige ØNH Symposium (efter middagen)

Arrangør:

FS 25: Fagligt Selskab for ØNH-kirurgiske Sygeplejersker

Tilmelding:

Ikke nødvendig

Pris:

Gratis

ØNH-kirurgisk Sygepleje**Symposium 2023**

Det årlige nationale ØNH-kirurgiske Sygepleje Symposium afvikles d. 3. marts 2023 på Legoland Konference

Tid og sted:

3. marts 2023 kl. 08:30 - 20:00
Legoland Konference, Åstvej 10,
7190 Billund

Yderligere info:

Det kommende ØNH sympo-

sium afvikles med tre plenumtemaer og to spor.

Plenumtemaerne omhandler:

COVID 19: Hvad har vi lært?

Senfølger og indsatser.

Dysphagi: Øvre dysphagi og

dysphagi ifm. tracheostomi.

Sammenhængende tracheostomiforløb.

Spor 1: Søvnapnø

Spor 2: Alt godt fra ØNH

Det samlede program uploades

på FS25s hjemmeside primo

december. For at komme med

til medlemspris skal man have

betalt sit kontingent for 2023

senest 1. januar 2023. Der

afvikles generalforsamling for

medlemmer af FS25 umiddelbart

efter festmiddagen.

Arrangør:

FS 25: Fagligt Selskab for ØNH-kirurgiske Sygeplejersker

Tilmelding:

Senest 30. januar 2023 - tilmelding åbnes via FS25 hjemmeside i december 2022.

Pris:

1250 kr. for medlemmer af

FS25, 1650 kr. for ikke-

medlemmer

Yderligere oplysninger:

Læs mere på: www.dsr.dk/fs/fs25

Det gode samarbejde med borgere og pårørende - FS6

Hånden på hjertet eller hånden på døren. Hør om fællesbeslutningstagen, ideer til at inddrage pårørende, samtalen om den sidste tid, lovgivning i forhold til værgemål, samtykke, behandlingstestamente - og fremtidens sundhedsydelse .

Tid og sted:

6. marts 2023 kl. 09:00 - 16:00
Scandic Sluseholmen, Molestien 11,
2450 København SV

Arrangør:

Fagligt Selskab for Sygeplejersker i Kommunerne

Tilmelding og yderligere**oplysninger:**

www.dsr.dk/fs/fs6/arrangementer

Pris:

Det er gratis for medlemmer af FSSK. Øvrige 995 kr.

Hent hjælp til karrieren

Savner du inspiration til karrieremuligheder, hjælp til jobsøgningen eller gode ideer til kompetenceudvikling?

Læs mere på www.dsr.dk/karriere

HER FÅR JEG HELE PAKKEN

Fortalt til **LAURA ELISABETH LIND**
Foto **PER MORTEN ABRAHAMSEN**

ANNE MØRK NIELSEN 30 år
Nyt job: August 2022, sengeafsnittet Børn og Unge med Kirurgiske Sygdomme i Ansigt, Knogler og Led på Rigshospitalet, hvor hun hjælper med alt fra unge med skoliose til små børn født med læbe/gumme/ganespalte.

Kom fra: Ni måneder på plejehjem i Stavanger i Norge. Før det fem måneder på Psykiatrisk Center Ballerup.

god veninde, der tidligere har arbejdet her på sengeafsnittet. Hun har altid fortalt virkelig positivt om stedet og om specalet. Jeg fik så kontaktinformation på hendes tidligere ledelse, og det viste sig, at der faktisk var en ledig stilling. Den søgte jeg – og fik stillingen.

Patienterne her er fra nul til 18 år. Det er et ret bredt speciale, der egentlig rummer 5-6 overordnede specialer. Plastikkirurgi, det ortopædkirurgiske, tumor, traumer, øre, næse og hals samt øjne. Oven i det er der alt det akutte.

Jeg tager mig af sygeplejen inden og efter operation, og det kan være alt lige fra klargøring af patienten og sårpleje til håndtering af dræn og væskebehandling. Der er også en del komplekse forløb med familier, der kan være i krise, hvor der er psykosociale behov, som jeg også skal tage stilling til.

Jeg kan rigtig godt lide den familiecentrerede sygepleje, hvor samarbejdet med familien vægtes højt. Det er meget

“Jeg havde ni gode måneder i Norge, hvor jeg fik en god løn. Det var ikke en flugt væk fra et presset dansk hospitalsvæsen, som vi ellers hører så mange historier om. Jeg var egentlig taget derop efter et kort vikariat i psykiatrien, fordi der skulle ske noget nyt og spændende. Men da jeg så kom hjem, havde jeg brug for at finde et sted, hvor jeg kan være i mange år. For jeg har skiftet job tre gange inden for to år, og det er ret hårdt.

Jeg savnede virkelig at finde en arbejdsplads, hvor jeg hører til. Jeg har altid været glad for at arbejde med børn og unge, og da jeg længe har vidst, at det nok var den vej, jeg ville gå, begyndte jeg at tænke mere i de baner. Jeg ringede også til en

givende at arbejde med børn og unge, og det giver en ekstra dimension til sygeplejen, at familien inddrages i behandlingen.

Der er stor forskel på, hvordan man kommunikerer med børn på tre og unge på 17 år. Det er spændende at skulle kunne navigere i det felt. Ved de helt små må man formidle sin faglighed til barnet og forældrene på en kreativ og legende måde, og den udfordring kan jeg godt lide. Man kan ikke bare give medicin og tage blodtryk på en tre årig, som man kan ved et voksent menneske. Hvis barnet har en bamse med, tager man måske blodtryk på bamsen, før man gør det på barnet.

Jeg har fået fire måneders introduktion, og selvom vi har travlt, har der været plads og tid til, at jeg har følt mig tryk i det her speciale, der er nyt for mig. Jeg er ikke bare blevet kastet ud i noget på egen hånd, og jeg er faktisk så glad for det, at jeg er gået fra 32 til 37 timer.

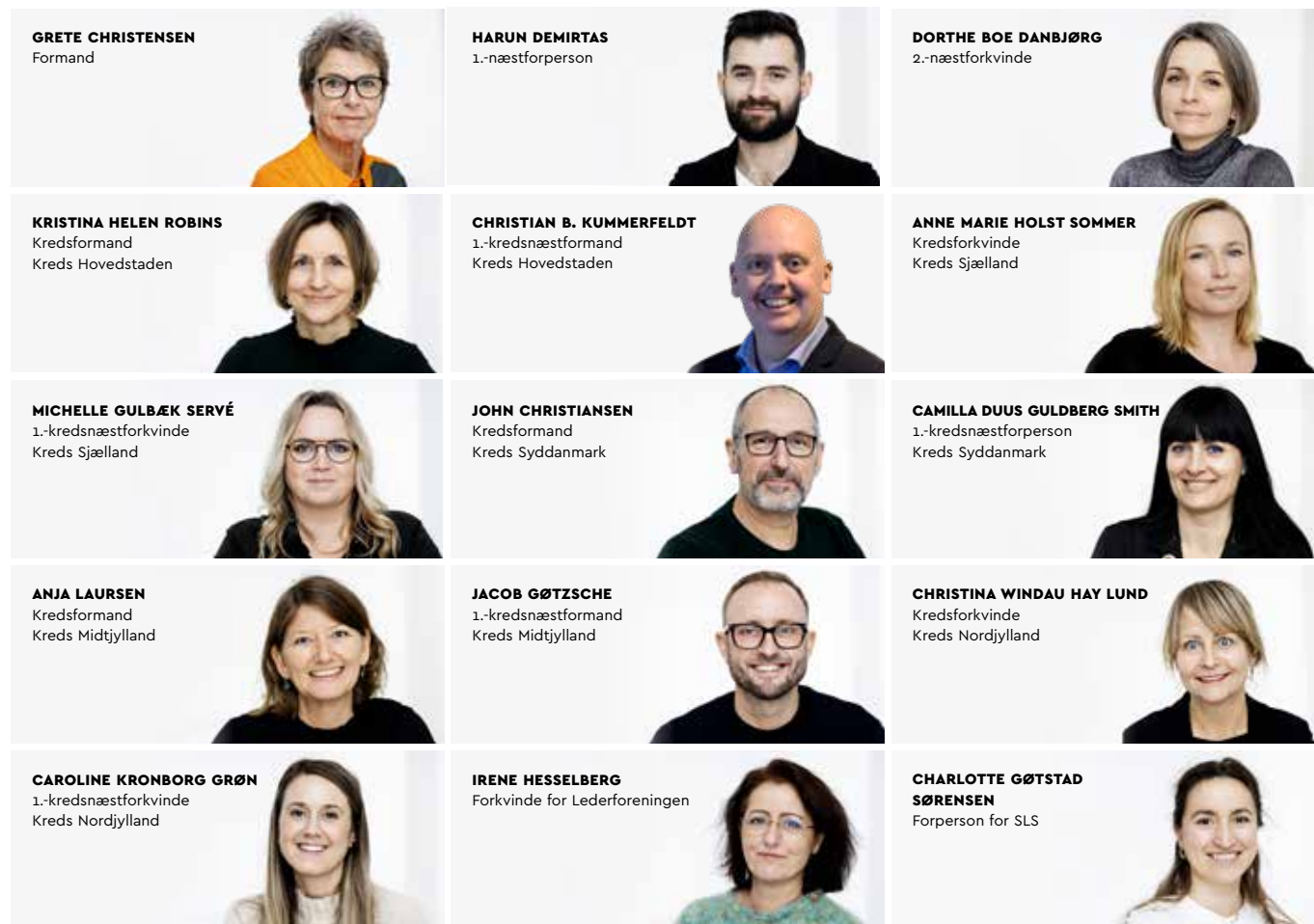
Jeg synes, jeg får hele pakken i det her job: De spændende sygeplejefaglige opgaver, det relationelle og kommunikationen med familierne. Jeg kan virkelig godt lide, at jeg bliver udfordret på min titel som sygeplejerske, og det er en fed følelse, når jeg lykkes med sygeplejen. Jeg føler mig som en rigtig sygeplejerske her.”

SAVNER DU INSPIRATION TIL KARRIEREN?

Hent råd og vejledning om karriere og jobsøgning på dsr.dk Som medlem kan du booke tid til personlig sparring om jobsøgning, efter- og videreuddannelse eller karrieremuligheder.

Læs mere på dsr.dk/job-og-karriere

DANSK SYGEPLEJERÅDS HOVEDBESTYRELSE

DANSK SYGEPLEJERÅD CENTRALT

Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 3315 1555
Fax: 3315 2455
www.dsr.dk
dsr@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man - tors 9.00 - 16.00
Fre 9.00 - 15.00

**Lederforeningen
Dansk Sygeplejeråd**
Sekretariatschef
Jonna Søegaard
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 3900
www.dsr.dk/lederforeningen
lederforeningen@dsr.dk

**Sygeplejestuderendes
Landssammenslutning**
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
Telefon: 4695 4234
www.dsr.dk/sls
sls@dsr.dk

Sygeplejeetisk Råd
Formand
Anne Bendix Andersen
Sankt Annæ Plads 30
1250 København K
www.sygeplejeetiskraad.dk

KREDS HOVEDSTADEN

Kredschef
Luisa Gorgone

Frederiksborggade 15, 4.
1360 København K
Telefon: 7021 1662
Fax: 7021 1663
www.dsr.dk/hovedstaden
hovedstaden@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Man, tirs, tors, fre
9.00 - 14.00
Ons 13.00 - 16.00

Lokalkontor
Storegade 38
3700 Rønne
Telefon: 7021 1662
Fax: 5695 3812

Åbningstid
Man 12.00 - 15.00
Tirs 9.00 - 12.00
Tors 12.00 - 16.00
Se også dsr.dk/bornholm

Hjemmesiden indeholder
individuelle kontaktoplysninger på kredsens
medarbejdere og for-
mandskab.

KREDS SJÆLLAND

Kredschef
Mads Hyltegaard

Møllevej 15
4140 Borup
Telefon: 7021 1664
Fax: 7021 1665
www.dsr.dk/sjaelland
sjaelland@dsr.dk

Åbnings- og telefontider
Telefontid
Man, ons 9.00 - 14.00
Tirs, tors 13.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

Fremmøde
Man, tirs, ons 8.30 - 15.30
Tors 12.00 - 16.00
Fre 9.00 - 13.00

KREDS SYDDANMARK

Kredschef
Puk-Maria Holmgaard

Vejlevej 121, 2.
7000 Fredericia
Telefon: 7021 1668
www.dsr.dk/syddanmark
syddanmark@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, ons, fre
8.30 - 13.00
Tors 13.00 - 16.00

KREDS MIDTJYLLAND

Kredschef
Lotte Niebur

Marienlystvej 14, Virklund
8600 Silkeborg
Telefon: 4695 4600
www.dsr.dk/midtjylland
midtjylland@dsr.dk

Telefontider
Man, tirs, tors
10.00 - 15.00
Ons 13.00 - 15.00
Fre 10.00 - 12.30

Lokale kontorer
Stationsvej 8a
7500 Holstebro
Åbent efter forudgående
aftale.

EcoPark
Bautavej 1A
8210 Aarhus V
Åbent efter forudgående
aftale.

KREDS NORDJYLLAND

Kredschef
Anne Pors Eriksen

Sofiendalsvej 3
9200 Aalborg SV
Telefon: 4695 4850
Fax: 9634 1426
www.dsr.dk/nordjylland
nordjylland@dsr.dk

Kontorets åbningstider
Man - ons 9.00 - 12.00
og 13.00 - 15.00
Tors 13.00 - 15.00
Fre 09.00 - 12.00

I PAPUA NY GUINEA BETALER MENNESKER MED DERES LIV, FORDI LÆGEN ER FOR LANGT VÆK

Kan du forestille dig at måtte gå tre dage gennem junglen for at få hjælp, hvis du og dine nærmeste er alvorligt syge?

Kan du forestille dig at måtte vandre i fire timer for at fange et mobilsignal, så du kan ringe til en læge?

Livet er barskt og opslidende i Stillehavsstaten Papua Ny Guinea. Mange familier oplever, at deres børn går sultne i seng. Tuberkulose, HIV/AIDS og polio er livstruende trusler i lokalsamfundet.

Samtidig bor langt størstedelen af befolkningen så langt uden for civilisationen, at det nærmest er umuligt for dem at nå på hospitalet eller blot komme i kontakt med sundhedspersonale.

DIN GAVE GØR EN FORSKEL

For 100 kroner kan et lægehold flyve ud og tilse 2 patienter og vaccinere 5 børn.

SMS SUNDHED til 1217
og giv **100 kroner**

PAPUA NY GUINEA

- Papua Ny Guinea har en befolkning på 9 mio.
- 40% lever jf. FNs definition i ekstrem fattigdom
- 80% bor udenfor sundhedsvæsnets rækkevidde

MAF er et humanitært flyselskab med mere end 75 års erfaring med hurtig og sikker transport. I samarbejde med UNICEF, WHO og lokale sundhedsmyndigheder bringer vi medicinsk udstyr og sundhedspersonale og foretager ambulanceflyvninger i isolerede egne i 27 udviklingslande.

Din gave til MAF gør det muligt at tage ud og udføre forebyggende sundhedsarbejde blandt udsatte mennesker ved verdens ende.

Støt med et valgfrit beløb på maf.dk/spl

MAF

Fly · Nødhjælp · Forvandling

MAF Danmark, Skt. Pauls Gade 11A, 8000 Aarhus C
Tlf. 3042 9658. maf@maf.dk